

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
MAŁGORZATA KRASNODEBSKA - TOMKIEL**

DKK-421-/71/10/MAB

Warszawa, dnia 13 stycznia 2011 r.

DECYZJA Nr DKK - 1/2011

Na podstawie art. 20 ust. 1 w związku z art. 13 ust. 1 pkt 1 i 2 oraz ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego z wniosku PGE Polskiej Grupy Energetycznej S.A. z siedzibą w Warszawie, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów zakazuje dokonania koncentracji, polegającej na przejęciu przez PGE Polską Grupę Energetyczną S.A. z siedzibą w Warszawie kontroli nad Energa S.A. z siedzibą w Gdańsku.

UZASADNIENIE

W dniu 20 października 2010 r. do Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, zwanego dalej również „Prezesem Urzędu” lub „organem antymonopolowym”, wpłynęło zgłoszenie zamiaru koncentracji, polegającej na przejęciu przez PGE Polską Grupę Energetyczną S.A. z siedzibą w Warszawie, zwaną dalej „PGE”, „Zgłaszającym” lub Wnioskodawcą”, kontroli nad Energa S.A. z siedzibą w Gdańsku, zwaną dalej „Energa”.

W związku z tym, iż spełnione zostały niezbędne przesłanki uzasadniające zgłoszenie zamiaru koncentracji, tj.:

- łączny obrót przedsiębiorców uczestniczących w koncentracji w roku obrotowym poprzedzającym rok zgłoszenia przekroczył zarówno równowartość 1 mld euro, tj. kwotę określoną w art. 13 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), zwanej dalej także „ustawą antymonopolową” jak i kwotę 50 mln euro na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, tj. kwotę określona w art. 13 ust. 1 pkt 2 tej ustawy,
- przejęcie kontroli nad innym przedsiębiorcą jest jednym ze sposobów koncentracji określonym w art. 13 ust. 2 pkt 2 ustawy antymonopolowej,
- w przedmiotowej sprawie nie występuje żadna okoliczność z katalogu przesłanek wymienionych w art. 14 ustawy antymonopolowej, powodująca odstąpienie od konieczności zgłoszenia zamiaru koncentracji,

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wszczął postępowanie w przedmiotowej sprawie, o czym - zgodnie z art. 61 § 4 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. *Kodeks postępowania administracyjnego* (Dz. U. z 2000 r., Nr 98, poz. 1071 ze zm.) - powiadomił wnioskodawcę pismem z dnia 5 listopada 2010 r.

W ramach prowadzonego postępowania organ antymonopolowy wystosował ankiety do przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie wytwarzania energii elektrycznej, obrotu energią elektryczną, sprzedaży detalicznej energii elektrycznej oraz jej dystrybucji i przesyłu. Pytania dotyczyły oceny koncentracji polegającej na przejęciu przez PGE kontroli nad Energa oraz jej wpływu w szczególności na prowadzoną przez poszczególnych przedsiębiorców działalność. O ocenę przedmiotowej koncentracji poproszone zostały także stowarzyszenia branżowe oraz organizacje reprezentujące konsumentów. Do akt postępowania włączone zostało także pismo Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki (URE) z dnia 30 listopada 2010 r., dotyczące przedmiotowej koncentracji.

W trakcie postępowania organ antymonopolowy ustalił i zważył, co następuje:

Uczestnicy koncentracji

PGE – aktywny uczestnik koncentracji. Grupa PGE powstała w maju 2007 r. w wyniku wniesienia przez Skarb Państwa do Polskich Sieci Elektroenergetycznych S.A. z siedzibą w

Warszawie (nazwa spółki została zmieniona we wrześniu 2007 r. na PGE) po 85% udziałów w spółkach PGE Energia S.A. (spółka posiadała po 85% udziałów w ośmiu zakładach energetycznych, a mianowicie: Zakładzie Energetycznym Białystok S.A. z siedzibą w Białymstoku, Zakładzie Energetycznym Łódź - Teren S.A. z siedzibą w Łodzi, Zakładzie Energetycznym Warszawa - Teren S.A. z siedzibą w Warszawie, Zamojskiej Korporacji Energetycznej S.A. z siedzibą w Zamościu, Rzeszowskim Zakładzie Energetycznym S.A. z siedzibą w Rzeszowie, Lubelskich Zakładach Energetycznych S.A. z siedzibą w Lublinie, Łódzkim Zakładzie Energetycznym S.A. z siedzibą w Łodzi i Zakładach Energetycznych Okręgu Radomsko – Kieleckiego S.A. z siedzibą w Skarżysko – Kamiennej oraz spółki wytwórczej tj. Zespole Elektrowni Dolna Odra) i PGE Górnictwo i Energetyka S.A.¹. Powstanie Grupy PGE było efektem przyjętego przez Radę Ministrów w dniu 28 marca 2006 roku "Programu dla elektroenergetyki". Głównym akcjonariuszem PGE jest Skarb Państwa, do którego należy obecnie ok. 70 % akcji tej spółki. W skład grupy PGE wchodzi blisko 70 spółek bezpośrednio i pośrednio zależnych od PGE. Podstawowe obszary działalności grupy PGE to:

- *energetyka konwencjonalna* - za wytwarzanie energii elektrycznej w źródłach konwencjonalnych w Grupie PGE odpowiedzialna jest spółka PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. Do spółki należą Elektrownia Bełchatów, Elektrownia Turów, Zespół Elektrowni Dolna Odra, Elektrownia Opole S.A., Elektrociepłownia Lublin Wrotków, Elektrociepłownia Kielce, Elektrociepłownia Rzeszów, Elektrociepłownia Gorzów, Zespół Elektrociepłowni Bydgoszcz oraz Elektrociepłownia Zgierz. Grupa Kapitałowa PGE jest największym producentem energii elektrycznej w Polsce.

- *energetyka odnawialna* – inwestycje w rozwój energetyki odnawialnej w ramach Grupy PGE prowadzi PGE Energia Odnawialna S.A. z siedzibą w Warszawie. Spółka ta zarządza 29 elektrowniami wodnymi, z 36 funkcjonujących w Grupie PGE, i jedną farmą wiatrową. Energia elektryczna wyprodukowana z odnawialnych źródeł energii (OZE) przez Grupę PGE stanowiła niewiele ponad 1% ogólnej produkcji energii wytworzonej przez tę grupę w tym okresie.

- *obróć hurtowy* – obecnie spółką skupiającą całość działalności w obszarze obrotu hurtowego w ramach grupy PGE jest PGE Electra S.A. Docelowo obrót hurtowy ma być jednak zarządzany i koordynowany przez spółkę matkę koncernu tj. PGE (jak wynika z informacji przekazanych przez Wnioskodawcę dojść ma do połączenia PGE i PGE Electra S.A.),

- *sprzedaż detaliczna* - za sprzedaż detaliczną energii elektrycznej w Grupie PGE odpowiedzialna jest PGE Obrót S.A. z siedzibą w Rzeszowie, która obsługuje ponad 5

¹ Prezes Urzędu wyraził zgodę na powstanie PGE decyzją z dnia 22 grudnia 2006 r. Nr 163/2006.

milionów klientów. W 2009 roku PGE była największym dostawcą energii w Polsce, ze sprzedażą na poziomie ok. 30 TWh. Spółka PGE Obrót S.A. posiada oddziały w Lublinie, Zamościu, Warszawie, Białymstoku, Łodzi (dwa oddziały) oraz Skarżysku-Kamiennej;

- *dystrybucja* - za dystrybucję energii elektrycznej w Grupie PGE odpowiedzialna jest PGE Dystrybucja S.A. z siedzibą w Lublinie. Spółka ta ma ponad 5 milionów odbiorców zamieszkujących obszar 122,4 tys. km². Całkowita ilość energii elektrycznej dostarczanej przez spółki z Grupy PGE odbiorcom końcowym w 2009 roku wynosiła około 30 TWh. Za dystrybucję energii elektrycznej do odbiorców końcowych odpowiada osiem oddziałów PGE Dystrybucja, które pełnią funkcję Operatorów Systemu Dystrybucyjnego (OSD) na obszarze wschodniej i centralnej części kraju (około 38% terytorium Polski). Są to oddziały w Lublinie, Białymstoku, Łodzi (Łódź-Miasto, Łódź-Teren), Rzeszowie, Warszawie, Zamościu oraz Skarżysko-Kamiennej.

Działalność pozostałych spółek należących do Grupy PGE jak wynika z wniosku zgłoszenia zamiaru koncentracji ma przede wszystkim charakter wspomagający w stosunku do działalności podstawowej.

Energa – Grupa Energa została utworzona w 2007 roku w wyniku przejęcia przez Energa kontroli nad Koncernem Energetycznym ENERGA S.A. z siedzibą w Gdańsku oraz Zespołem Elektrowni Ostrołęka S.A. z siedzibą w Ostrołęce². Podobnie jak w przypadku PGE, również powstanie Grupy Energa było efektem przyjętego przez Radę Ministrów w dniu 28 marca 2006 roku „Programu dla elektroenergetyki”. Głównym akcjonariuszem Energa jest Skarb Państwa, do którego należy obecnie ok. 85 % akcji tej spółki. Energa pełni rolę Centrum Korporacyjnego i spółki zarządzającej Grupą Energa. W skład grupy wchodzi ponad 40 spółek zależnych. Ich działalność koncentruje się na takich obszarach jak:

- *dystrybucja* - sieć dystrybucyjna grupy Energa obejmuje obszar województw dolnośląskiego, kujawsko-pomorskiego, łódzkiego, mazowieckiego, pomorskiego, warmińsko-mazurskiego, wielkopolskiego oraz zachodniopomorskiego na których działalność prowadzi Spółka Energa – Operator S.A. (podmiot zależny Energa), będąca operatorem systemu dystrybucyjnego. Łączny obszar obsługiwany przez spółkę Energa – Operator S.A. obejmuje powierzchnię około 75 000 km²

- *obróć* - obrotem hurtowym energią elektryczną w grupie Energa zajmuje się ENERGA-Obrót S.A. Spółka ta sprzedaje ok. 20 TWh energii elektrycznej rocznie do ok. 2,8 mln klientów końcowych,

- *wytwarzanie energii elektrycznej* – energia elektryczna w Grupie Energa pochodzi przede wszystkim z Zespołu Elektrowni Ostrołęka. Ponadto Energa dysponuje 45 elektrowniami wodnymi (w tym m.in. największą w Polsce elektrownią wodną we Włocławku).

Pozostała działalność prowadzona przez spółki z grupy Energa, jak wynika z wniosku zgłoszenia zamiaru koncentracji ma przede wszystkim charakter wspomagający w stosunku do działalności podstawowej.

Podstawa prawna i opis koncentracji

Koncentracja została zgłoszona w trybie art. 13 ust. 2 pkt 2 ustawy antymonopolowej i jest ona wynikiem przeprowadzonego przez Ministra Skarbu Państwa procesu prywatyzacyjnego Energa. PGE podpisało w dniu 29 września 2010 r. z Ministrem Skarbu Państwa umowę nabycia akcji stanowiących 84,19% kapitału zakładowego tej spółki³. *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 1].*

Z informacji przedstawionych przez Zgłaszającego wynika, iż przyczyny koncentracji mają źródło zarówno w wewnętrznych, długoterminowych planach spółek PGE oraz Energa jak i perspektywicznych decyzjach właściciela większościowych pakietów ich akcji, którym jest Skarb Państwa. Przyczyny te w ocenie PGE są ze sobą spójne i współzależne oraz znalazły swój wyraz w podjętych decyzjach korporacyjnych. Do najważniejszych przyczyn koncentracji należy zdaniem zgłaszającego zaliczyć:

- *konieczność odpowiedzi na wyzwania jakie niesie postępująca regionalizacja rynków energetycznych*

W ocenie zgłaszającego jedną z podstawowych przyczyn planowanej koncentracji jest konieczność sprostania wymogom regionalnego rynku energii przez dotychczas odrębne spółki PGE oraz Energa, poprzez utworzenie grupy zdolnej do efektywnego konkutowania i rozwoju na tym rynku. W ocenie PGE planowane połączenie potencjału obu firm należy rozpatrywać w kontekście warunków konkurencji międzynarodowej, w związku z realizowaniem planów otwarcia rynków krajowych i perspektywą powstania rynku energii elektrycznej o zasięgu co

² Prezes Urzędu wydał zgodę na tą koncentrację decyzją z dnia 16 lutego 2007 r. Nr DOK – 19/07.

najmniej regionalnym, a docelowo o zasięgu Unii Europejskiej. Obecnie istnieje duża dysproporcja pomiędzy największymi podmiotami polskimi, a posiadającymi wysoki udział w rynku europejskim koncernami energetycznymi. Dysproporcja ta mogłaby utrudnić efektywne konkutowanie i rozwój polskich przedsiębiorstw elektroenergetycznych na tym rynku.

➤ *konieczność realizacji przez PGE oraz Energa rządowej polityki energetycznej*

Zgodnie z Polityką Energetyczną Polski do 2030 roku, PGE ma pozostać pod kontrolą polskiego rządu i czynnie uczestniczyć w realizacji Polityki Energetycznej Polski do 2030 roku. Postanowienia Polityki Energetycznej Polski do 2030 roku są powiązane z regulacjami Unii Europejskiej, w szczególności związanymi z implementacją polityk dotyczących ochrony środowiska (Pakiet Klimatyczny) oraz integracji rynków energetycznych w ramach regionów a docelowo w ramach całej Unii. Jak wskazuje PGE w wyniku implementacji Pakietu Klimatycznego o konkurencyjności poszczególnych źródeł wytwarzania energii elektrycznej w przyszłości będzie w istotnej części decydował koszt zakupu uprawnień do emisji. W praktyce zdaniem tej spółki wymusza to na polskiej energetyce zmianę struktury paliwowej, co wiąże się z koniecznością przeprowadzenia inwestycji w nowe źródła wytwarzania energii, w tym budowę elektrowni jądrowych realizowaną przez PGE. PGE wskazuje, iż powyższe okoliczności zostały w całości uwzględnione przez Radę Ministrów, która w dniu 29 września 2010 roku wprowadziła zmiany do Polityki Energetycznej Polski do 2030 roku, wskazujące wprost przejęcie ENERGA przez PGE jako jeden ze środków do realizacji strategicznych interesów Polski, w szczególności zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego. Zatem przejęcie ENERGA przez PGE ma zdaniem zgłaszającego na celu realizację Polityki Energetycznej Polski do 2030 roku w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego oraz dywersyfikacji struktury paliwowej polskiej energetyki, w tym szczególnie poprzez rozwój odnawialnych źródeł energii oraz budowę bloków jądrowych w Polsce.

➤ *konieczność realizacji inwestycji rozwojowych i odtworzeniowych i związana z tym potrzeba zapewnienia stabilnego profilu rynkowego PGE i Energa*

Zdaniem PGE specyfika współczesnych rynków energii elektrycznej wymusza odpowiedni potencjał finansowy przedsiębiorstw energetycznych, który pozwala na realizację programów

³ Dojście umowy do skutku uzależnione jest od uzyskania przez PGE zgody Prezesa Urzędu na niniejszą koncentrację.

inwestycyjnych koniecznych do zapewnienia rozwoju i odtwarzania aktywów. Obecnie w światowej elektroenergetyce dominuje model zintegrowanych przedsiębiorstw energetycznych o silnej pozycji finansowej. Koncentracja PGE i Energa ma zatem umożliwić powstanie grupy o mocnej pozycji finansowej oraz niższym ryzyku prowadzenia działalności. W szczególności, zdaniem PGE, dołączenie dużego obszaru dystrybucyjnego ze względu na jego regulowany charakter jest korzystnym stabilizatorem przychodów grupy. Z uwagi na specyfikę działalności dystrybucyjnej rozwój na tym rynku jest możliwy jedynie poprzez akwizycje, tzn. nie jest możliwe rozszerzenie geograficznej działalności dystrybucyjnej w inny sposób niż przejęcie istniejącego operatora sieci dystrybucyjnej.

➤ *możliwość wykorzystania unikalnych synergii pomiędzy PGE i Energa*

W ocenie Zgłaszającego istnieje wyjątkowy potencjał synergiczny pomiędzy PGE a ENERGA, istotnie większy niż w przypadku innych potencjalnych celów akwizycyjnych PGE. PGE zakłada w szczególności realizację następujących istotnych synergii wynikających z przejęcia Energa przez PGE:

- synergie kosztowe (obniżenie kosztów działalności obu grup) w łącznej wysokości rzędu 100 mln zł rocznie, do wygenerowania w ciągu 12 miesięcy od zamknięcia transakcji,
- w średnim i dłuższym terminie, w wyniku ogólnych korzyści skali oraz działań optymalizacyjnych, PGE oczekuje realizacji synergii kosztowych na poziomie porównywalnym z obserwowanym w innych tego typu transakcjach w Europie w sektorze energetycznym (to jest na poziomie ok. 3% obniżki łącznej bazy kosztowej),
- w zakresie wydatków inwestycyjnych, PGE również spodziewa się obniżenia jednostkowych kosztów wydatków na rzeczowe aktywa trwałe.

W ocenie zgłaszającego synergie te, przy odpowiednim podejściu i planowaniu operacyjnym, będą w znaczącym stopniu wygenerowane niezależnie od planowanego w przyszłości funkcjonowania obu grup, jako osobnych podmiotów prawnych. Ponadto jak wskazuje zgłaszający do powyższych synergii należy dodać równie istotne synergie organizacyjne, które zwykle nie są kwantyfikowalne. Synergie te polegać będą między innymi na transferze najlepszych praktyk biznesowych PGE i Energa i mają one sprawić, aby funkcjonujące w jednej dużej grupie podmioty obsługiwały swych klientów sprawniej, taniej i w bardziej nowoczesny sposób.

Charakterystyka sektora elektroenergetycznego w Polsce

Obecna struktura sektora elektroenergetycznego w Polsce jest rezultatem przeprowadzonych w ostatnich latach procesów konsolidacyjnych, m.in. tych z lat 2006-2007, które stanowiły realizację założeń „Programu dla elektroenergetyki” przyjętego przez Radę Ministrów w dniu 28 marca 2006 r. W ramach tych procesów utworzone zostały cztery pionowo zintegrowane grupy energetyczne zajmujące się wytwarzaniem, dystrybucją oraz obrotem energią elektryczną, jednocześnie przesył został zintegrowany w obrębie jednego nowoutworzonego przedsiębiorstwa, tj. PSE Operator S.A. Obok uczestników niniejszej koncentracji powstały wtedy:

- TAURON Polska Energia S.A. z siedzibą w Katowicach, w skład której weszły: Południowy Koncern Energetyczny S.A., ENION S.A., EnergiaPro Koncern Energetyczny S.A. oraz Elektrownia Stalowa Wola S.A.,
- ENEA S.A. z siedzibą w Poznaniu, do której Skarb Państwa wniósł 100% akcji Elektrowni Kozienice S.A. z siedzibą w Świerżach Górnych.

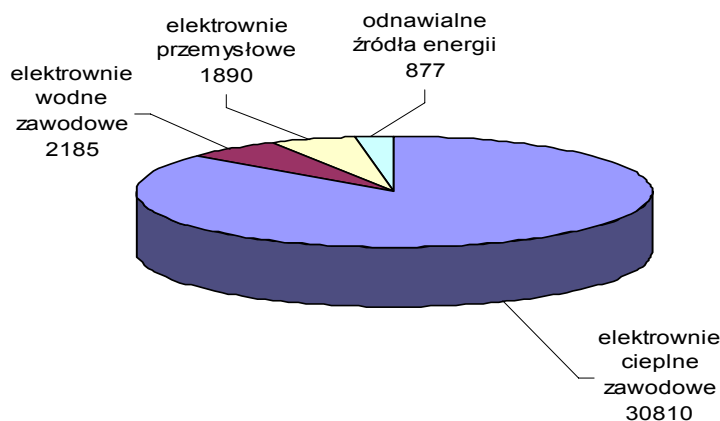
W ramach sektora elektroenergetycznego wyodrębnić można następujące podstawowe obszary działalności: wytwarzanie, przesył, dystrybucja, obrót hurtowy oraz obrót detaliczny.

I. Wytwarzanie

W ramach wytwarzania można wyodrębnić elektrownie konwencjonalne, które wytwarzają energię przy wykorzystaniu nieodnawialnych źródeł energii (przede wszystkim węgiel kamienny i węgiel brunatny) oraz elektrownie niekonwencjonalne, wykorzystujące odnawialne źródła energii (przede wszystkim elektrownie wodne oraz wiatrowe, przy czym energię elektryczną ze źródeł odnawialnych generują również źródła konwencjonalne, wykorzystując do tego np. biomasę). W ramach elektrowni konwencjonalnych można wyodrębnić elektrownie systemowe, zwane także elektrowniami zawodowymi oraz elektrownie przemysłowe. W 2009 r. w Krajowym Systemie Elektroenergetycznym zainstalowanych było ogółem 35 762 MW mocy. Maksymalne szczytowe zapotrzebowanie na moc w 2009 r. wyniosło 24 594 MW.

Poniższy wykres przedstawia ilość mocy zainstalowanej w poszczególnych źródłach wytwórczych w Polsce.

Wykres nr 1

Źródło: „Informacja Rządu o aktualnej sytuacji i perspektywach polskiej energetyki”, dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 14 grudnia 2010 r.

Poniższa tabela przedstawia natomiast szczegółowe informacje nt. produkcji ogółem energii elektrycznej w Polsce w latach 2008-2009 z podziałem na poszczególne źródła wytwarzania.

Tabela nr 1

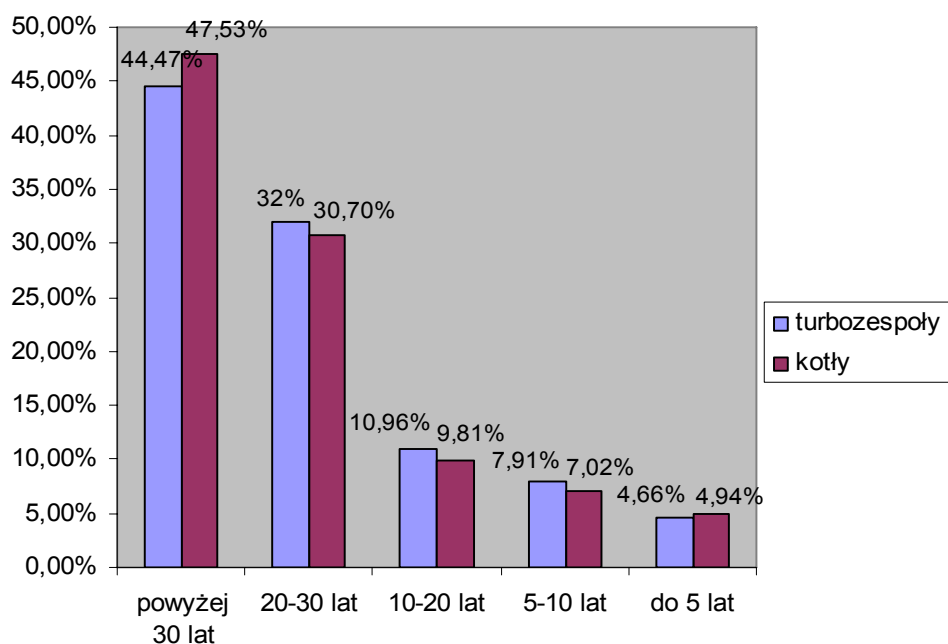
Wyszczególnienie	2008		2009	
	GWh	%	GWh	%
Produkcja ogółem	155 574,0¹	100,0	150 913,0¹	100,0
Elektrownie zawodowe	146 850,0	94,4	141 874,0	94,0
Elektrownie zawodowe wodne	2 516,0	1,6	2 751,0	1,8
Elektrownie zawodowe ciepłe	144 334,0	92,8	139 123,0	92,2
Elektrownie na węglu kamiennym	86 549,0	55,6	84 274,0	55,8
Elektrownie na węglu brunatnym	53 798,0	34,6	50 797,0	33,7
Elektrownie gazowe	3 987,0	2,6	4 052,0	2,7
Elektrownie wiatrowe i inne odnawialne	680,0	0,4	835,0	0,6
Elektrownie przemysłowe	8 044,0	5,2	8 204,0	5,4

Źródło: Informacje przekazane przez PGE we wniosku zgłoszenia zamiaru koncentracji

Znaczna część mocy wytwórczych w polskim systemie elektroenergetycznym jest w dużym stopniu wyeksploatowana. Do poprawy sytuacji w tym zakresie, za sprawą nowych inwestycji w moce wytwórcze, miała przyczynić się tzw. konsolidacja pionowa w energetyce (połączenie wytwórców i dystrybutorów energii elektrycznej). Od przeprowadzenia konsolidacji, sytuacja w tym zakresie nie uległa jednak istotnemu polepszeniu.

Poniższy wykres przedstawia strukturę wiekową jednostek wytwórczych w Polsce.

Wykres nr 2

Źródło: „Informacja Rządu o aktualnej sytuacji i perspektywach polskiej energetyki”, dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 14 grudnia 2010 r.

Do największych wytwórców energii elektrycznej w Polsce należą PGE (główne elektrownie zlokalizowane są w Bełchatowie, Opolu, Turowie i Dolnej Odrze), Tauron, ZE PAK (zespół elektrowni w Pątnowie, Adamowie i Koninie), Enea (elektrownia Kozienice) oraz GDF Suez (elektrownia Rybnik).

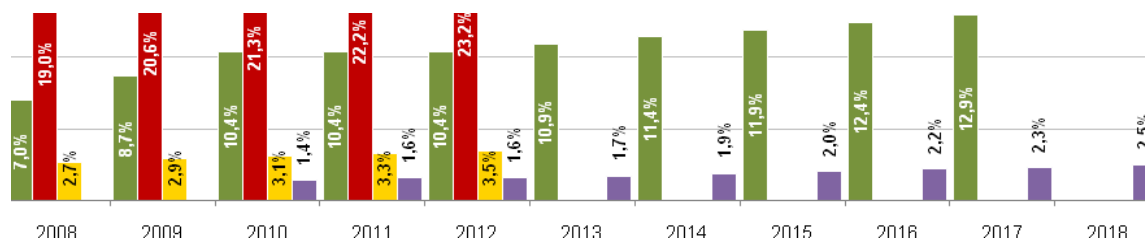
W celu stymulowania rozwoju określonych źródeł wytwarzania energii elektrycznej i wzrostu produkcji energii w tych źródłach wprowadzono system certyfikatów. Obecnie w Polsce systemem certyfikatów są objęte następujące rodzaje źródeł:

- źródła odnawialne – zielone certyfikaty,
- źródła wytwarzające energię elektryczną w procesie kogeneracji, spalające paliwa węglowe – czerwone certyfikaty,
- źródła wytwarzające energię elektryczną w procesie kogeneracji o mocy zainstalowanej poniżej 1 MW lub spalające paliwa gazowe – żółte certyfikaty,
- źródła wykorzystujące gaz z odmetanowania kopalń lub biogaz z przetwarzania biomasy – fioletowe certyfikaty.

System uprawnia producenta określonego, wskazanego powyżej rodzaju energii elektrycznej do otrzymania świadectw pochodzenia – tzw. certyfikatów. Popyt na świadectwa generowany jest przez przedsiębiorstwa energetyczne sprzedające energię do odbiorców finalnych. Zgodnie bowiem z obowiązującym obecnie prawem, są one zobowiązane do przedstawienia do umorzenia Prezesowi URE certyfikatów w ilości odpowiadającej części sprzedanej energii elektrycznej do odbiorców finalnych lub poniesienia opłaty zastępczej. Ilość koniecznych do umorzenia certyfikatów wynika z ogólnie ustalonego obowiązku procentowego w stosunku do wolumenu energii sprzedanej do odbiorców końcowych. System certyfikatów zakłada możliwość spełnienia obowiązku przedstawienia do umorzenia świadectw pochodzenia poprzez uiszczenie opłaty zastępczej na konto NFOŚiGW (Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej). Jej wielkość jest ustalana przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki.

Poniższy wykres przedstawia obowiązek zakupu w zakresie kolorowych certyfikatów jako procent energii elektrycznej sprzedanej do odbiorców końcowych.

Wykres nr 3

Źródło: Informacje przekazane przez PGE we wniosku zgłoszenia zamiaru koncentracji, przygotowane w oparciu o ustawę Prawo Energetyczne wraz z rozporządzeniami wykonawczymi.

Obecny potencjał w Polsce w zakresie produkcji energii elektrycznej objętej poszczególnymi certyfikatami nie pozwala jednak na spełnienie obowiązku procentowego wynikającego z prawa energetycznego. Poniższa tabela przedstawia szacunki odnośnie wielkości niedoboru poszczególnych rodzajów certyfikatów w stosunku do obowiązku ich umarzania wynikającego ze sprzedaży do odbiorców końcowych w 2009 roku.

Tabela nr 2

Rodzaj certyfikatu	Obowiązek procentowy	Wykonanie obowiązku procentowego	Różnica	Stosunek wykonanie/obowiązek
Zielone certyfikaty	8,7%	5,44%	-3,26	62,53%
Czerwone certyfikaty	20,6%	11,5%	-9,10	55,83%
Żółte certyfikaty	2,9%	2,07%	-0,83	71,38%

Źródło: Informacje przekazane przez PGE we wniosku zgłoszenia zamiaru koncentracji, przygotowane w oparciu o „Sprawozdanie z działalności Prezesa URE za rok 2009” (według wydanych certyfikatów).

Podaż w zakresie produkcji energii elektrycznej objętej poszczególnymi certyfikatami nie pozwalająca na spełnienie obowiązku procentowego wynikającego z ustawy *Prawo energetyczne*, sprawia, że ceny certyfikatów są niewiele niższe niż wysokość opłaty zastępczej. Prezentuje to poniższa tabela.

Tabela nr 3

Rodzaj certyfikatu	2009			2008		
	Opłata zastępcza	Cena	% opłaty zastępczej	Opłata zastępcza	Cena	% opłaty zastępczej
Zielony	258,89 278,89 ⁴	257,39	pow. 95%	248,46	241,20	97,08%
Czerwony	19,32	18,16	94,00%	17,96	17,52	97,55%
Żółty	128,80	121,08	94,01%	117,00	115,73	98,91%

Źródło: Informacje przekazane przez PGE we wniosku zgłoszenia zamiaru koncentracji

II. Przesył energii elektrycznej

Operatorem Systemu Przesyłowego (OSP) w Polsce jest PSE Operator S.A. z siedzibą w Konstancinie - Jeziorna. Obowiązkiem OSP jest zapewnienie bezpiecznej i ekonomicznej pracy Krajowego Systemu Elektroenergetycznego (KSE). Spółka ta przesyła energię elektryczną sieciami najwyższych napięć tj. 220 kV i 400 kV i zarządza rynkiem bilansującym

⁴ W 2009 (z dniem 1 marca) roku nastąpiła zmiana sposobu naliczania podatku akcyzowego (obowiązek podatkowy został przeniesiony z wytwórcy na sprzedawcę). Zwolnienie energii odnawialnej z akcyzy spowodowało wzrost wartości certyfikatu o wysokość akcyzy. Stąd w 2009 roku obowiązywały dwie opłaty zastępcze, jedna w odniesieniu do praw majątkowych w okresie do dnia 1 marca i druga, odpowiednio większa w okresie po 1 marca. Cena prezentowana w powyższej tabeli dla roku 2009 jest średnią ceną dla dwóch produktów.

(bilansowanie systemu polega na równoważeniu zapotrzebowania na energię elektryczną z jej dostawami) oraz ograniczeniami systemowymi w celu zapewnienia bezpiecznego funkcjonowania systemu elektroenergetycznego. OSP jest również odpowiedzialny za udostępnianie zdolności przesyłowych w celu wymiany transgranicznej energii elektrycznej.

Podobnie jak majątek wytwórczy, również sieci przesyłowe są w znacznym stopniu zaawansowane wiekowo. Około 80 % linii o napięciu 220 KV, 23 % linii o napięciu 400 kV i ok. 38 % transformatorów ma więcej niż 30 lat. W przedziale między 20-30 lat jest z kolei ok. 19 % linii 220 kV, ok. 56 % linii 400 kV oraz ok. 34 % transformatorów⁵.

III. Dystrybucja energii elektrycznej

Z dniem 1 lipca 2007 r. nastąpił rozdział działalności dystrybucyjnej (dostarczania energii elektrycznej odbiorcom końcowym m.in. gospodarstwom domowym, zakładom przemysłowym itp.) od działalności polegającej na sprzedaży energii elektrycznej. Rolę dystrybutorów pełnią wyodrębnieni w ramach grup energetycznych operatorzy systemów dystrybucyjnych (OSD). OSD są operatorami sieci 110 kV oraz średniego i niskiego napięcia. Działalność polegającą na dystrybucji energii elektrycznej na terenie Polski prowadzą przede wszystkim PGE (PGE Dystrybucja S.A.) – wschodnia i centralna Polska, Tauron (ENION S.A. oraz EnergiaPro S.A.) – południowa Polska, Energa (ENERGA-Operator S.A.) – północna Polska, Enea (ENEA Operator Sp. z o.o.), środkowo – zachodnia Polska, Vattenfall (Vattenfall Distribution Poland S.A.) – aglomeracja śląska oraz RWE (RWE Stoen Operator Sp. z o.o.) – miasto stołeczne Warszawa.

Poniższa mapa przedstawia obszar działania głównych spółek dystrybucyjnych.

⁵ Dane opierają się na „*Informacji Rządu o aktualnej sytuacji i perspektywach polskiej energetyki*”, dokumencie przyjętym przez Radę Ministrów w dniu 14 grudnia 2010 r.

Mapa nr 1

Źródło: <http://www.cire.pl/rynekenergii/ze.php>

Działalność dystrybucyjna pozostałych podmiotów ograniczona jest do niewielkich obszarów. Np. PKP Energetyka Sp. z o.o. świadczy usługi dystrybucyjne na obszarach położonych w pobliżu sieci kolejowej PKP.

IV. Obrót energią elektryczną

Obrót hurtowy

W zakresie obrotu energią elektryczną w Polsce można wyróżnić obrót hurtowy oraz obrót detaliczny. Hurtowy obrót energią elektryczną odbywa się na następujących segmentach:

- konkurencyjnym, obejmującym:
 - kontrakty bilateralne - zawierane pomiędzy wytwórcami energii, a przedsiębiorcami prowadzącymi obrót energią oraz odbiorcami energii,
 - Towarową Giełdę Energii S.A. - handel z fizyczną dostawą energii elektrycznej realizowany jest poprzez tzw. Rynek Dnia Następnego (spotowy) oraz Rynek Terminowy Energii Elektrycznej. Notowania na Rynku Dnia Następnego odbywają się codziennie i prowadzone są na dzień przed dobą, składającą się z 24 – godzinnych

okresów rozliczeniowych, w której następuje fizyczna dostawa energii. W ramach rynku terminowego uczestnicy mogą zawierać kontrakty terminowe (tygodniowe, miesięczne, kwartalne oraz roczne) na dostawę energii elektrycznej, w której sprzedający (wystawca kontraktu) zobowiązuje się do dostarczenia energii elektrycznej w określonym terminie w przyszłości i po określonej cenie, a kupujący zobowiązuje się do nabycia energii elektrycznej w określonym terminie i po określonej cenie.

- platformy internetowe tj. Platforma Obrotu Energią Elektryczną⁶ oraz Kantor Energii, łączące cechy rynku kontraktowego i giełdowego. Platforma Obrotu Energią Elektryczną umożliwia zakup i sprzedaż energii elektrycznej za pośrednictwem internetowej tabeli ofert, z możliwością zawierania kontraktów na rynku terminowym oraz dobowo-godzinowym. Poszczególni uczestnicy rynku mogą umieszczać na niej swoje oferty zakupu i sprzedaży energii. Kantor Energii, jest z kolei elektronicznym systemem handlu energią elektryczną w formie notowań ciągłych na wszystkie 24 godziny dostawy na "dzień do przodu" lub "dwa dni do przodu". Kantor Energii, działa na zasadzie analogicznej do kantorów walut, kupuje i sprzedaje energię poszczególnym uczestnikom rynku.

- tzw. rynku bilansującym – miejscu, gdzie dochodzi do zrównoważenia podaży i popytu energii elektrycznej. Jak już wspomniano rynkiem tym zarządza PSE Operator S.A. Sprzedaż energii na rynku bilansującym w 2009 stanowiła około 9,2% krajowego zużycia energii elektrycznej.

Zdecydowana większość energii elektrycznej na rynku konkurencyjnym sprzedawana jest w kontraktach bilateralnych (ponad 90 %). W 2009 r. sprzedaż na giełdzie stanowiła ok. 2,07 % natomiast na platformach internetowych 2,93 % obrotu hurtowego (łącznie zatem znacznie mniej niż 10 % obrotu na rynku hurtowym). W dniu 11 marca 2010 r. weszły jednak w życie nowe przepisy w ustawie – Prawo energetyczne nakładające na wytwórców energii obowiązki w zakresie sprzedaży energii elektrycznej. Przedsiębiorstwa energetyczne zajmujące się wytwarzaniem energii elektrycznej zostały zobowiązane do sprzedaży nie mniej niż 15% energii elektrycznej wytworzonej w danym roku, począwszy od 9 sierpnia 2010 roku na giełdach towarowych. Przedsiębiorstwa energetyczne zajmujące wytwarzaniem energii elektrycznej i mające prawo do otrzymania środków na pokrycie kosztów osieroconych

⁶ Prezes Urzędu decyzją z dnia 26 listopada 2010 r. Nr DKK-123/2010 wyraził zgodę na nabycie przez Giełdę Papierów Wartościowych S.A., Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A. i WSEInfoEngine S.A. części mienia Elbis Sp. z o.o. w postaci Platformy Obrotu Energią Elektryczną. Na jej bazie ma powstać giełda energii konkurencyjna w stosunku do Towarowej Giełdy Energii.

(powstałych w związku z przedterminowym rozwiązaniem umów długoterminowych) zostały z kolei zobowiązane sprzedawać wytworzoną energię elektryczną nie objętą obowiązkiem giełdowym, w sposób zapewniający publiczny, równy dostęp do tej energii, w drodze otwartego przetargu, na internetowej platformie handlowej na rynku regulowanym lub na giełdach towarowych. Wprowadzenie tych przepisów spowoduje zatem przesunięcie części sprzedaży energii elektrycznej odbywającej się w ramach kontraktów bilateralnych do segmentu giełdowego.

Obrót detaliczny

Z dniem 1 lipca 2007 r. uprawnionymi do wyboru dostawcy stali się wszyscy odbiorcy, bez względu na wielkość zakupionej energii. Wyodrębniono zatem możliwość zakupu towaru jakim jest energia elektryczna od usługi jej przesłania. Pomimo tego zdecydowana większość odbiorców nie zmieniła w tym okresie dostawcy. Dotyczy to zarówno tzw. odbiorców taryfowych tzn. gospodarstw domowych, które kupują energię na podstawie umowy sprzedaży⁷ po cenie zatwierdzonej przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki w taryfie przedsiębiorstwa energetycznego będącego dostawcą energii jak i pozostałych odbiorców. Udział obrotu taryfowego, a więc energii elektrycznej sprzedanej odbiorcom końcowym z grupy taryfowej G dostarczonej przez spółki dystrybucyjne według obowiązujących taryf, w 2009 roku wyniósł ponad 25% całkowitej ilości energii elektrycznej sprzedanej odbiorcom końcowym.

Zjawisko małego zainteresowania skorzystania z zasady TPA⁸ potwierdza liczba odbiorców, którzy skorzystali z prawa wyboru sprzedawcy.

Wg stanu na wrzesień 2010 r. liczba ta dla odbiorców grupy G wyniosła 1206, co przy całkowitej liczbie odbiorców w grupie G wynoszącej 14 727 860⁹, stanowi 0,08%.

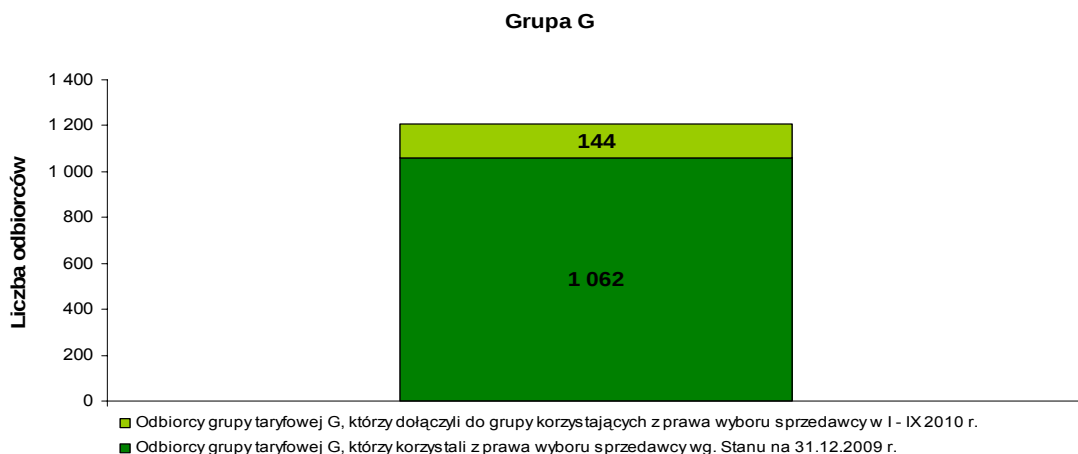
⁷ Odbywa się to w ramach tzw. umowy kompleksowej polegającej na zakupie usługi dystrybucyjnej i energii elektrycznej od tego samego podmiotu zajmującego się detalicznym obrotem energią elektryczną.

⁸ Zasada TPA – z angielskiego *Third Party Access* – tzw. zasada dostępu stron trzecich do sieci, umożliwiająca odbiorcom przedsiębiorstw sieciowych wybór dostawcy, w tym m.in. dostawcy energii elektrycznej.

⁹ Stan na koniec 2009 r.

Wykres nr 4

Zmiana sprzedawcy w grupie taryfowej G

Źródło: Dane przekazane przez URE w piśmie z dnia 30 listopada 2010 r.

Przyczyną niekorzystania z prawa do zmiany sprzedawcy jest przede wszystkim brak alternatywnych ofert w tym segmencie. Cena zatwierdzona przez Prezesa URE dotyczy bowiem wyłącznie odbiorców przyłączonych do sieci wskazanego w decyzji operatora i nie stanowi oferty dla odbiorców spoza tej sieci. Sprzedawcy inni niż sprzedawca z urzędu nie oferują energii tej grupie odbiorców lub oferują ją po wyższej cenie. To z kolei jest skutkiem tego, że ceny określone w taryfach są niższe niż te, które funkcjonują na rynku konkurencyjnym. Inną barierą jest brak możliwości podpisywania przez odbiorców w gospodarstwach domowych umów kompleksowych, po podjęciu decyzji o zmianie sprzedawcy. Umowy kompleksowe łączą w sobie postanowienia umowy sprzedaży energii elektrycznej z postanowieniami umowy świadczenia usług dystrybucji. Zmiana sprzedawcy wiąże się z koniecznością rozdzielenia tych umów, co z kolei implikuje konieczność otrzymywania dwóch rachunków (od sprzedawcy i od operatora systemu dystrybucyjnego). Przy stosunkowo nieznacznej oszczędności wynikającej ze zmiany sprzedawcy odbiorca ponieść musi koszt związany z opłaceniem dwóch rachunków, co w znacznej mierze konsumuje oszczędności, płynące ze zmiany sprzedawcy. Otrzymywanie przez odbiorców dwóch rachunków jest niewątpliwie barierą w procesie zmiany sprzedawcy i stawia w uprzywilejowanej pozycji dotychczasowego sprzedawcę (sprzedawcę zasiedziałego, oferującego usługę kompleksową).

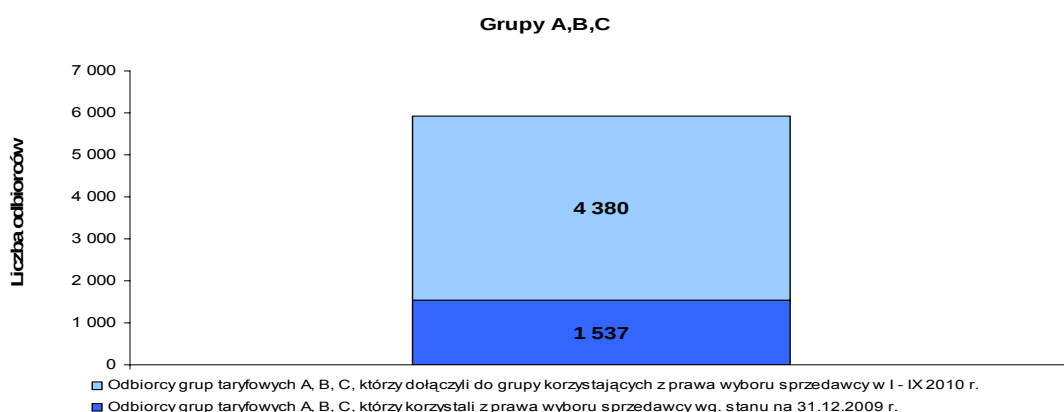
Realizacja usługi na zasadzie kompleksowej jest wprawdzie możliwa dla każdego sprzedawcy, jednakże musi on wcześniej uzgodnić warunki współpracy i wzajemnych

rozliczeń z operatorem systemu dystrybucyjnego (w tzw. generalnej umowie dystrybucyjnej - GUD). Z informacji uzyskanych od URE wynika, iż stowarzyszenia reprezentujące obie strony umowy GUD, tj Towarzystwo Obrotu Energią i Polskie Towarzystwo Przesyłu i Rozdziału Energii Elektrycznej, rozpoczęły pracę nad uzgodnieniem standardowych warunków w zakresie obsługi umowy kompleksowej.

Z kolei w przypadku odbiorców instytucjonalnych na koniec 2009 r. liczba odbiorców, którzy skorzystali z prawa wyboru sprzedawcy wyniosła 1537, co przy całkowitej liczbie odbiorców w grupach taryfowych A, B i C wynoszącej 1 653 173, stanowiło zaledwie 0,09%. W 2009 r. udział energii dostarczonej odbiorcom TPA w segmencie odbiorców instytucjonalnych wyniósł 10,2%. W 2010 roku nastąpił jednak znaczący wzrost poszczególnych wielkości. Dane za miesiąc wrzesień 2010 r. wykazują, że liczba odbiorców, którzy zmienili sprzedawcę wyniosła 5917, co stanowi 0,36 %. Wolumen energii dostarczonej odbiorcom do końca września 2010 roku wyniósł 13 432 GWh. Poniższy wykres ilustruje zmianę sprzedawców w grupach taryfowych A, B i C.

Wykres nr 5

Zmiana sprzedawcy w grupach taryfowych A, B, C

Źródło: Dane przekazane przez URE w piśmie z dnia 30 listopada 2010 r.

Łączny udział sprzedaży energii elektrycznej do odbiorców końcowych korzystających z umów na zasadach TPA w 2009 roku wynosił około 10,2%.

Ustalenia wynikające z przeprowadzonego badania rynku

Jak już wcześniej wskazano w trakcie postępowania Prezes Urzędu przeprowadził badanie rynku. Badaniem objęto uczestników szeroko pojętego rynku energii elektrycznej, tj. wytwórców, spółki obrotu, OSD oraz organizacje branżowe i organizacje reprezentujące odbiorców. Lista spółek do których wysłano ankiety objęła przedsiębiorców posiadających stosowne koncesje do prowadzenia działalności w sektorze energii elektrycznej. Przedmiotem badania była ocena poszczególnych przedsiębiorców, czy dostrzegają jakiekolwiek zagrożenia związane z analizowaną koncentracją, które mogą być odczuwalne dla przedsiębiorców prowadzących działalność na poszczególnych rynkach w sektorze energii elektrycznej. Poniżej przedstawione zostały opinie otrzymane od wytwórców, spółek obrotu, OSD, OSP oraz odbiorców i organizacji branżowych.

Wytwórcy

Organ antymonopolowy otrzymał ankiety od 36 wytwórców energii elektrycznej. 23 spośród nich nie wskazało na żadne zagrożenia związane z koncentracją lub nie przedstawiło żadnej oceny (grupa Tauron EC Tychy, Elektrociepłownia Zabrze, EC Będzin, Elektrociepłownia Marcel, Elektrownia Kozienice, Grupa Tauron EC Nowa, Grupa Tauron Elektrownia Stalowa Wola, Dalkia Poznań ZEC, Elektrociepłownia Zielona Góra, Elektrociepłownia Nowa Sarzyna Sp. z o.o., Grupa Tauron PKE, ZEW Kogeneracja, Elektrownia Rybnik, Cergia, EDF Fenice, GDF Suez, Dalkia Łódź, EC Kraków, Elektrociepłownia Zduńska Wola, Elsen, ZE Bytom, EC Wybrzeże, Dalkia Świdnik). Poniżej przedstawione zostały natomiast stanowiska przedsiębiorców, którzy takie zagrożenia dostrzegają.

Zdaniem Vattenfall możliwości międzynarodowej wymiany energii są silnie ograniczone wskutek słabo rozwiniętej sieci przesyłowej oraz braku integracji rynku energii z rynkami krajów sąsiadujących, przy czym jest bardzo prawdopodobne, że ta sytuacja będzie się utrzymywać jeszcze przez dość długi czas. Koncentracja rynku połączona z konsolidacją pionową nie sprzyja transparentności i płynności rynku. Integracja pionowa sprzyja zawieraniu transakcji między podmiotami grupy i tym samym redukuje potrzebę obrotu energią na rynku hurtowym, co prowadzi do ograniczenia płynności tego rynku. Vattenfall wyraził również

przekonanie, że przyjęte w tym roku regulacje (tzw. *obligo* giełdowe) okażą się niewystarczające.

W ocenie EC Mielec nowa spółka będzie dużym konglomeratem mogącym konkurować z największymi graczami europejskimi, ale stanie się to kosztem stworzenia monopolu w Polsce.

Z kolei zdaniem RWE koncentracja doprowadzi do istotnego ograniczenia konkurencji, co wynika z braku przejrzystości w zakresie kształtowania cen przez grupy energetyczne oraz związanie sprzedaży wewnątrz grupy oraz utrzymywania taryfikacji dla grupy G. Koncentracja tylko pogłębi ów brak przejrzystości i zbilansowanie PGE. Co istotne PGE obchodzi prokonkurencyjne skutki sprzedaży giełdowej energii elektrycznej poprzez sprzedaż pozasesyjną, która umożliwi bilateralne zawieranie kontraktów. Aby zniwelować te negatywne efekty fuzji należy narzucić mechanizmy uwolnienia energii w grupach poprzez sprzedaż energii w sposób konkurencyjny. Ponadto dominant rynkowy powinien zostać obciążony obowiązkami market maker, czyli oferowania w ciągłej sprzedaży i zakupu energii elektrycznej.

ZE PAK wskazuje z kolei, iż zniknie z rynku duży odbiorca energii elektrycznej odbierający od PAK 30% wytwarzanej energii elektrycznej. Zmniejszy to możliwość dywersyfikacji sprzedaży i pogorszy jej warunki. Koncentracja wpłynie negatywnie na ceny poprzez brak płynności rynku hurtowego. Sprzedaż przez giełdę nie zrekompensuje negatywnego wpływu dominacji rynkowej PGE, która będzie w największym stopniu wpływała na ceny na giełdzie.

W ocenie Pątnów II, PGE stanie się w pełni samowystarczalna, co powoduje groźbę zamknięcia na innych kontrahentów i sztucznego kształtowania cen na skutek transakcji wewnątrzgrupowych.

Zdaniem PEC Siedlce obecna koncentracja na rynku wytwórców jest wysoka. Zbilansowanie grup spowoduje, że spółki obrotu nie będą zainteresowane odbieraniem energii od małych niezależnych podmiotów. Giełda, czy przetargi nie zniwelują dominującej pozycji PGE na rynku.

SE Jastrzębie wskazało natomiast, iż powstanie spółka dominująca co może stwarzać odczuwalne zagrożenie na rynku dla małych wytwórców energii elektrycznej w Polsce.

Również OPEC Grudziądz wskazało, iż wzmocnienie PGE stworzy większą presję na kontrahentów takich jak on i zmusi ich do zawierania niekorzystnych umów. Nastąpi zatem pogorszenie współpracy wynikające z centralizacji zarządzania.

W ocenie ECO koncentracja wpłynie negatywnie na rynek gdyż powstanie wewnętrznie zbilansowana grupa niezainteresowana konkurencją na rynku. Co istotne, Energa była ważnym graczem zapewniającym obrót na rynku, a jednocześnie bardzo innowacyjnym w zakresie projektów wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych.

Zdaniem EC Skawina oraz ELCHO (CEZ) koncentracja prowadzi do ograniczenia konkurencji na rynku właściwym. Świadczy o tym wzrost koncentracji na rynku wytwarzania i obrotu energią mierzony wskaźnikami takimi jak HHI. Ponadto wobec zbilansowania PGE zahamuje to rozwój konkurencji na rynku obrotu energią elektryczną. W celu zniwelowania tych negatywnych skutków koncentracji należałoby zobowiązać PGE do sprzedaży całości energii elektrycznej oraz innych praw majątkowych związanych na giełdzie, w sposób konkurencyjny i równy.

Spółki obrotu

Organ antymonopolowy otrzymał ankiety od 25 spółek obrotu energią elektryczną. 7 spośród nich nie wskazało na żadne zagrożenia związane z koncentracją (Enion Energia, Enea, Tauron Polska Energia, Polska Energia PKH, EnergiaPro Gigawat, Mercuria, Ezpada). Poniżej przedstawione zostały natomiast stanowiska przedsiębiorców, którzy takie zagrożenia dostrzegają.

Zdaniem Vattenfall (Vattenfall Sales Poland oraz Vattenfall Energy Trading) możliwości międzynarodowej wymiany energii są silnie ograniczone wskutek słabo rozwiniętej sieci przesyłowej oraz braku integracji rynku energii z rynkami krajów sąsiadujących, przy czym jest bardzo prawdopodobne, że ta sytuacja będzie się utrzymywać jeszcze przez dość długi czas. Koncentracja rynku połączona z konsolidacją pionową nie sprzyja transparentności i płynności rynku. Integracja pionowa sprzyja zawieraniu transakcji między podmiotami grupy i tym samym redukuje potrzebę obrotu energią na rynku hurtowym, co prowadzi do ograniczenia płynności tego rynku. Vattenfall wyraził również przekonanie, że przyjęte w tym roku regulacje (tzw. obligo giełdowe) okażą się niewystarczające, żeby zapobiec ograniczeniom konkurencji wynikającym z tej koncentracji.

Zdaniem Zomar w wyniku koncentracji znacznie spadnie konkurencyjność rynku z uwagi na mniejszą liczbę wytwórców w nim uczestniczących. Podmiotem dominującym na tym rynku w coraz większym stopniu staje się PGE. PGE stanie się grupą wewnętrznie zbilansowaną, nie zainteresowaną konkurencją.

W ocenie PKP Energetyka zwiększenie mocy wytwórczych wzmocni pozycję PGE i zmniejszy konkurencję pomiędzy wytwórcami. Szczególnie groźna jest perspektywa zamknięcia się na odbiorców zewnętrznych przez PGE i koncentracja na obrocie wewnątrzgrupowym.

Atel z kolei wskazuje, iż koncentracja nie wpłynie negatywnie na rynek, pod warunkiem zachowania niezależności działania Energa i zapewnienie sprzedaży całości energii wyprodukowanej przez PGE przez giełdy towarowe.

Elektrim Volt stoi na stanowisku, iż nastąpi zmniejszenie konkurencji oraz pogorszenie warunków działania spółek obrotu. PGE zdominuje rynek i wobec słabości konkurentów nie będzie się spotykał z konkurencją.

Zdaniem EGL transakcja wpisuje się w trend europejski i nie wpłynie negatywnie pod warunkiem wprowadzenia mechanizmów zapewniających płynność rynku i równy dostęp do energii.

E.ON Polska stwierdził z kolei, iż w skutek połączenia na polskim rynku handlu energią powstanie niekorzystna sytuacja odnośnie konkurencyjności. Na skutek połączenia ENERGA odpadnie jako konkurent i jako samodzielny uczestnik rynku zbytu energii, jak również zniknie z polskiej giełdy energii, przez co z jednej strony zagrożona zostanie płynność rynku, a z drugiej jego przejrzystość, co tym samym wpłynie niekorzystnie na proces kształtowania się cen. Przemawia za tym także fakt, że PGE jest dużym sprzedawcą energii elektrycznej (nadwyżka produkcji: ok. 23,4 TWh), podczas gdy ENERGA musi prąd w przeważającej mierze dokupować (niedobór produkcji: ok. 12,3 TWh). Istnieje niebezpieczeństwo, że dotychczasowy handel prowadzony na rynku stanie się na skutek połączenia handlem wewnętrznym, przez co ucierpi płynność i przejrzystość rynku. Ww. skutki mogą zostać zmniejszone lub usunięte poprzez złożenie zobowiązania, które musiałoby gwarantować, że płynność i transparentność polskiego rynku handlu energią nie zostanie pogorszona na skutek połączenia. Takie zobowiązanie złożone przez PGE/ENERGĘ mogłoby zakładać, że określony udział wyprodukowanego przez nią prądu zbywany będzie na publicznie dostępnej i wolnej od dyskryminacji platformie (aukcja, giełda itp.). Zważywszy na obecną nadwyżkę produkcji w PGE i niedobór produkcji w ENERDZE – czyli na ilości prądu, które obecnie są zbywane lub kupowane na rynku przez uczestników połączenia – E.ON Polska uważa, że zobowiązanie PGE/ENERGA do zbytu ok. 15-20 TWh rocznie (lub odpowiedniego udziału procentowego w stosunku do łącznej produkcji energii elektrycznej przez PGE/ENERGA) byłoby wskazane. Na poczet tego zobowiązania do zbywania nie mogłyby jednak być zaliczane te ilości energii elektrycznej, których dotyczy ustawowy

obowiązek zbywania z tytułu otrzymanych płatności kompensacyjnych w związku z rozwiązaniem umów długoterminowych.

W ocenie Lumius koncentracja spowoduje monopolizację rynku i zahamuje rozwój konkurencji.

Zdaniem JEC Energy koncentracja wzmacnia dominację PGE na rynku produkcji i obrotu energią. Wobec nikłego rozwoju połączeń transgranicznych zamknie to polski rynek w monopol PGE.

BH Steel wskazała, iż koncentracja wzmacnia dominację PGE, nie sprzyja obniżce cen i obniża zachęty do konkurencji.

Polenergia stwierdziła, iż nastąpi istotne zwiększenie, i tak już dużej, koncentracji rynkowej. Wskaźnik HHI i jego delta wyraźnie potwierdzają antykonkurencyjny charakter koncentracji. Powstanie zbilansowana grupa niewrażliwa na rynek. Z uwagi na swoją wielkość może skutecznie wypaczyć mechanizm giełdy i zniwelować jej prokonkurencyjne efekty. Znacznie mniejsza wielkość oraz rozproszenie pozostałych konkurentów pogłębi jeszcze dominację PGE.

W ocenie Inter Energia koncentracja pogłębi konsolidację sektora. Ważne, aby zapewnić płynność rynku i zapobiec wewnętrznemu bilansowaniu PGE.

Zdaniem CEZ Trade koncentracja doprowadzi do ograniczenia konkurencji na rynku właściwym. Świadczy o tym wzrost koncentracji na rynku wytwarzania i obrotu energią mierzony wskaźnikami takimi jak HHI. Ponadto wobec zbilansowania PGE zahamuje to rozwój konkurencji na rynku obrotu energią elektryczną. W celu zniwelowania tych negatywnych skutków koncentracji należałoby zobowiązać PGE do sprzedaży całości energii elektrycznej oraz innych praw majątkowych związanych na giełdzie, w sposób konkurencyjny i równy.

W ocenie Kopex koncentracja będzie neutralna o ile zagwarantowana zostanie niezależność Energi i konkurencyjny sposób sprzedaży energii na rynku hurtowym.

Zdaniem Everen jeżeli będą podtrzymywane, umacniane i doskonalone mechanizmy mające zwiększyć płynność i transparentność na rynku, to nie ma przeciwwskazań dla koncentracji polegającej na przejęciu przez PGE kontroli nad Energa.

OSD

Organ antymonopolowy otrzymał ankiety od 12 spółek dystrybucyjnych. 5 spośród nich nie wskazało na żadne zagrożenia związane z koncentracją (Synthos, EnergiaPro, Enea,

Przedsiębiorstwo Energetyczne ESV oraz Enion). Poniżej przedstawione zostały natomiast stanowiska przedsiębiorców, którzy takie zagrożenia dostrzegają.

Zdaniem RWE Stoen koncentracja skutkuje ograniczeniem konkurencji. Największym zagrożeniem w sektorze dystrybucji jest realizacja zakupu energii na pokrycie strat sieciowych przez OSD. Aby temu zapobiec należy narzucić mechanizmy uwolnienia energii w grupach poprzez sprzedaż energii w sposób konkurencyjny (uwolnienie energii elektrycznej w pionowo zintegrowanych grupach i wprowadzenie całości tej energii w postaci standardowych produktów typu „BASE” lub „PEAK”). Ponadto dominant rynkowy powinien zostać obciążony obowiązkami *market maker*, czyli oferowania w ciągłej sprzedaży i zakupu energii elektrycznej.

W ocenie Vatenfall koncentracja nie będzie miała bezpośredniego wpływu na dystrybucję, ale może doprowadzić do wzrostu cen zakupu energii na pokrycie różnicy bilansowej, co jednak odbije się na spółkach OSD.

Orlen stoi na stanowisku, iż koncentracja prowadzi do obniżenia konkurencji na rynku, ale nie musi skutkować podwyżką cen. Ewentualna zgoda na koncentrację powinna wyraźnie określać rygory tego przejęcia i gwarantować ich wyegzekwowanie. W przeciwnym razie przejęcie jeszcze bardziej ograniczy już i tak niekonkurencyjny rynek energii elektrycznej.

Zdaniem Polenergia Dystrybucja nastąpi istotne zwiększenie koncentracji rynkowej, i tak już dużej. Wskaźnik HHI i jego delta wyraźnie potwierdzają antykonkurencyjny charakter koncentracji. Powstanie zbilansowana grupa niewrażliwa na rynek. Z uwagi na swoją wielkość może skutecznie wypaczyć mechanizm giełdy i zniwelować jej prokonkurencyjne efekty. Znacznie mniejsza wielkość oraz rozproszenie pozostałych konkurentów pogłębi jeszcze dominację PGE.

PSE Operator

Zdaniem PSE Operator S.A. mając na względzie zadania OSP wyszczególnione w art. 9 c ustawy *Prawo energetyczne* koncentracja nie będzie miała wpływu na wykonywanie ustawowych zobowiązań tej spółki. Ponadto PSE Operator zwróciła uwagę, iż uwzględniając obecny potencjał wytwórczy PGE, przejęcie kontroli nad jedyną istotną elektrownią wchodzącą w skład Energa tj. Elektrownią Ostrołęka, nie będzie miało istotnego znaczenia.

Organ antymonopolowy otrzymał ankiety łącznie od 6 organizacji branżowych i organizacji reprezentujących interesy odbiorców energii elektrycznej.

Izba Energetyki Przemysłowej i Odbiorców Energii oraz Forum Odbiorców Energii Elektrycznej i Gazu wskazują, iż bezwarunkowe przejęcie rynku, na który składa się ponad 2,8 mln klientów indywidualnych i blisko 300 tys. przedsiębiorstw, i w konsekwencji zbilansowanie własnej generacji pokrywającej 42% krajowego zapotrzebowania na energię elektryczną, z potrzebami własnej dystrybucji, spowoduje całkowitą niewrażliwość PGE na jakiekolwiek oddziaływanie zewnętrzne, zarówno rynkowe jak i administracyjne. Może to spowodować niekontrolowany wzrost cen i niekorzystne skutki dla odbiorców końcowych. Z pewnością pogorszy się dostęp do energii elektrycznej, którą na potrzeby własnych odbiorców końcowych muszą kupować pozostałe 2 koncerny energetyczne: TAURON i ENEA. W efekcie może nastąpić podział Polski na dwa obszary w których, z uwagi na zróżnicowanie cen energii elektrycznej, będą występować różne warunki prowadzenia działalności gospodarczej. Kontrolowany przez PGE, gdzie ceny mogą być niższe (niższy koszt wytwarzania energii elektrycznej na węglu brunatnym, zbilansowana generacja z zapotrzebowaniem) i resztę kraju, gdzie poziom tej ceny będzie trudny do przewidzenia. W związku z tym zdaniem Forum Odbiorców Energii Elektrycznej i Gazu ewentualna zgoda Prezesa UOKiK na konsolidację koncernów energetycznych PGE i ENERGA mogłaby zostać udzielona jedynie warunkowo. Postawione warunki muszą dawać gwarancje:

- utrzymania kontroli państwa (właścicielskiej, administracyjnej) nad nowym podmiotem;
- uzyskania przez polskie społeczeństwo i polski przemysł korzyści z tej konsolidacji (np. poprzez nałożenie na nowy podmiot określonych obowiązków).

Towarowa Giełda Energii wskazała, iż nie jest podmiotem dysponującym odpowiednią wiedzą do formułowania całościowej oceny koncentracji i potencjalnych zagrożeń wynikających z przejęcia przez PGE kontroli na Energa.

Zdaniem Polskiego Towarzystwa Przesyłu i Rozdziału Energii Elektrycznej z punktu widzenia funkcjonowania operatorów sieci dystrybucyjnej jest sprawą neutralną i nie spowoduje zagrożeń na rynku energii elektrycznej ani nie wpływa na konkurencję w tym obszarze. Wynika to z faktu, iż operatorzy sieci działają na danym terenie na którym zlokalizowana jest ich sieć i z tego tytułu pozostają swego rodzaju lokalnymi monopolistami, podlegającymi regulacji URE. Konsolidacja nie doprowadzi w tym względzie do zmian.

Polskie Towarzystwo Elektrociepłowni Zawodowych wskazało, iż krajowy rynek jest elementem tworzonego jednolitego europejskiego rynku energii elektrycznej. Decyzje o koncentracji kapitałowej powinny uwzględniać zarówno uwarunkowania w jakich przedsiębiorstwa będą uczestniczyć na rynku europejskim jak i ocenę bezpieczeństwa energetycznego Polski.

Towarzystwo Obrotu Energią wskazało z kolei, iż nie prowadziło dedykowanych analiz poświęconych kwestii prywatyzacji spółek Skarbu Państwa prowadzących działalność w sektorze energii elektrycznej, w szczególności poświęconych prywatyzacji Grupy Energa.

Rynki właściwe, na które koncentracja wywiera wpływ

W myśl art. 4 pkt 9 ustawy antymonopolowej, przez rynek właściwy rozumie się rynek towarów, które ze względu na ich przeznaczenie, cenę oraz właściwości, w tym jakość, są uznawane przez ich nabywców za substytuty oraz są oferowane na obszarze, na którym, ze względu na ich rodzaj i właściwości, istnienie barier dostępu do rynku, preferencje konsumentów, znaczące różnice cen i koszty transportu, panują zbliżone warunki konkurencji. A zatem rynek ten wyznaczają zasadniczo dwa elementy: towar (*rynek produktowy*) i terytorium (*rynek geograficzny*).

Mając na uwadze powyższą definicję oraz kryteria wyznaczania rynków właściwych, na które koncentracja wywiera wpływ, zawarte w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007 r. w sprawie zgłoszenia zamiaru koncentracji przedsiębiorców (Dz. U. Nr 134, poz. 937), a także działalność prowadzoną przez uczestników koncentracji, organ antymonopolowy stwierdził, co następuje:

- a) w przedmiotowej koncentracji rynkami właściwymi, na które koncentracja wywiera wpływ **w układzie horyzontalnym** są:

1. Krajowy rynek wytwarzania i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej

Zarówno PGE jak i Energa prowadzą działalność w zakresie wytwarzania i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej. Energia elektryczna nie ma substytutów, tym samym stanowi odrębny rynek w aspekcie produktowym.

W aspekcie geograficznym w swoich dotychczasowych decyzjach Prezes Urzędu definiował rynek wytwarzania i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej jako krajowy,

obejmujący terytorium Polski¹⁰. Argumentami przemawiającymi za takim określeniem rynku było z jednej strony brak przeszkód, aby energia elektryczna wytwarzana w jednym regionie kraju była kupowana przez odbiorcę z innego regionu (większość mocy w zakresie wytwarzania energii elektrycznej zainstalowanych jest na południu Polski, energia z tego regionu sprzedawana jest natomiast w całej Polsce). Z drugiej natomiast strony organ antymonopolowy uwzględnił istniejące bariery co najmniej natury technicznej (zbyt mała przepustowość sieci transgranicznych) aby można było uznać, iż rynek ten jest szerszy niż krajowy. Również Komisja Europejska w swoich decyzjach definiuje rynek obrotu energią elektryczną jako krajowy¹¹. Takie stanowisko znalazło również potwierdzenie w sporządzonym przez Komisję Europejską *Raporcie dotyczącym badania rynku energii elektrycznej* z 2007 r. (DG Competition Report on the Energy Sector Inquiry, January 10, 2007). Dodatkowo w raporcie tym uznano, iż w przypadku Włoch i Danii, z uwagi na szczególne uwarunkowania tych krajów, rynek ten może być węższy niż krajowy. Należy w tym miejscu podkreślić, iż KE przyjmuje takie stanowisko pomimo, że kraje starej Unii miały dużo więcej czasu na integrację swoich systemów elektroenergetycznych. Na uwagę zasługuje fakt, iż w jednej ze swoich ostatnich decyzji dotyczących sektora energetycznego KE uznała, iż terytorium Czech i Słowacji stanowią odrębne rynki hurtowej sprzedaży energii elektrycznej, pomimo, iż kraje te funkcjonowały poprzednio jako jedno państwo w okresie kiedy budowano zręby sektora energetycznego na ich terytorium. Komisja przyjęła takie stanowisko w szczególności ze względu na niską wymianę energii oraz istniejące różnice w cenie energii elektrycznej pomiędzy tymi krajami¹².

Również Zgłaszający wskazuje, iż obecnie rynkiem właściwym w aspekcie geograficznym jest rynek krajowy. PGE uważa jednocześnie, że rynek energii elektrycznej na obszarze Europy Środkowowschodniej, w ciągu najbliższej dekady stanie się rynkiem regionalnym. Zdaniem PGE przemawiają za tym następujące argumenty:

➤ *duża przepustowość istniejących połączeń transgranicznych*

Zdaniem PGE maksymalne zdolności przesyłowe polskich połączeń transgranicznych (rozumiane jako termiczne zdolności przesyłowe) przekraczają 10 GW i stanowią ok. 30% mocy zainstalowanej w Polskim Systemie Elektroenergetycznym. Stopień wykorzystania

¹⁰ Np. decyzje Prezesa Urzędu z dnia 22 grudnia 2006 r. Nr 163/2006 oraz z dnia 16 lutego 2007 r. Nr DOK – 19/07.

¹¹ Np. decyzje Komisji Europejskiej: COMP/M.4180 – Gaz de France/Suez, COMP/M.5467 – RWE/Essent, COMP/M.5512 – ELECTRABEL/ E.ON., COMP/M.5711 – RWE/ ENSYS.

zarówno maksymalnych termicznych jak i dostępnych handlowych zdolności przesyłowych polskich połączeń transgranicznych jest niski. W sumie w Polsce istniejące zdolności przesyłowe dla celów handlowych sięgają nawet 3700 MW (eksport) i 2500 MW (import). Pełne wykorzystanie pozwala na eksport ponad 20 TWh oraz import około 15 TWh, co stanowi ponad 10% zużycia energii elektrycznej w kraju. Do tego zdaniem PGE doliczyć należy zdolności przesyłowe w połączeniu stałoprądowym z systemem szwedzkim oraz połączenie ukraińskich bloków wytwórczych do Krajowego Systemu Elektroenergetycznego (linia Dobrotwór – Zamość). Zwiększenie wykorzystania obecnych zdolności przesyłowych jest w ocenie PGE możliwe w niedługim czasie bez konieczności przeprowadzania inwestycji w nowe połączenia międzysystemowe. Uwarunkowane jest ono jednak podjęciem odpowiednich działań na poziomie operatorów systemów przesyłowych oraz regulatorów, w celu integracji rynków oraz usunięcia ograniczeń sieciowych.

➤ *wysokie salda wymiany transgranicznej sprzed kilku lat*

Zdaniem PGE w przeszłości Polska w znacznie większym wymiarze niż obecnie wykorzystywała swoje zdolności przesyłowe. Np. eksport energii elektrycznej w 2005 r. ukształtował się na poziomie 16,19 TWh, natomiast w 2009 r. wyniósł 9,6 TWh. Dane te dla importu wyniosły natomiast odpowiednio 5 TWh i 7,4 TWh. W związku z tym, iż od tego czasu nie zmieniła się zdolność termiczna połączeń międzysystemowych, możliwy jest w ocenie PGE powrót do wolumenów wymiany na co najmniej takim poziomie, jak przed kilkoma laty.

➤ *obecnie trwająca integracja rynku regionalnego, przede wszystkim w obszarze Europy Środkowowschodniej, do którego należy Polska*

Zgodnie ze strategią Unii Europejskiej, rynek energii elektrycznej ma docelowo obejmować cały obszar Wspólnoty. Początkowa faza budowy rynku ma polegać na integracji rynków regionalnych we wskazanych siedmiu obszarach geograficznych. Polska została przypisana do dwóch obszarów: Europy Środkowowschodniej oraz Europy Północnej. Największe znaczenie dla Polski ma obszar Europy Środkowowschodniej, z uwagi na obecne połączenia międzysystemowe. W tym obszarze zdaniem PGE można zaobserwować szereg przesłanek świadczących o jego integracji, dotyczących także Polskiego Systemu Elektroenergetycznego. Są to:

¹² Decyzja KE z dnia 4 listopada 2009 r. COMP/M.5591 – CEZB/JAVYS/ JESS JV.

- faktyczne sprzężenie rynku energii elektrycznej na obszarze Południowowschodnich Niemiec, Austrii i Czech. Rynki te można uznać za zintegrowane bowiem na ich obszarze nastąpiła konwergencja cen,
- utworzenie CAO (org. Central Allocation Office) – udziałowcami CAO jest ośmiu operatorów systemów przesyłowych funkcjonujących w krajach Europy Środkowowschodniej. Celem CAO jest koordynacja i standaryzacja procesu udostępniania zdolności przesyłowych istniejących połączeń oraz wprowadzenie nowej metody udostępniania mocy połączeń transgranicznych – metody flow based.
- w lutym 2010 r. Towarowa Giełda Energii, czeska giełda energii – PXE oraz austriacka giełda EXAA podpisały memorandum o współpracy w zakresie integracji rynków spot opartej o model market coupling,

➤ *działania Unii Europejskiej*

Działania Unii Europejskiej w zakresie integracji rynku energii elektrycznej są następujące:

- powołanie Forum Florenckiego mającego za zadanie rozwiązywanie kluczowych problemów stojących na przeszkodzie w tworzeniu wspólnotowego rynku. Posiedzenia Forum Florenckiego odbywają się corocznie lub dwa razy do roku. Uczestnikami forum są wszyscy Interesariusze powstania wspólnotowego rynku energii elektrycznej, w tym: regulatorzy rynków energii elektrycznej, właściwe ministerstwa, operatorzy systemów przesyłowych, podmioty gospodarcze funkcjonujące na rynku, giełdy energii, odbiorcy energii i użytkownicy systemów elektroenergetycznych.
- powołanie ENTSO-E (ang. The European Network of Transmission System Operators), będącego stowarzyszeniem operatorów systemów przesyłowych, którego celem jest między innymi opracowywanie i proponowanie rozwiązań, procedur oraz standardów w zakresie integracji rynków regionalnych i docelowo europejskiego rynku energii elektrycznej.

➤ *działania inwestycyjne PSE Operator S.A.*

PSE Operator SA planuje szereg inwestycji mających włączyć Polskę w obszar rynku regionalnego. Będą to zarówno inwestycje związane z rozbudową i wzmocnieniem obecnych elementów systemu przesyłowego, mających skutkować zwiększeniem wykorzystania

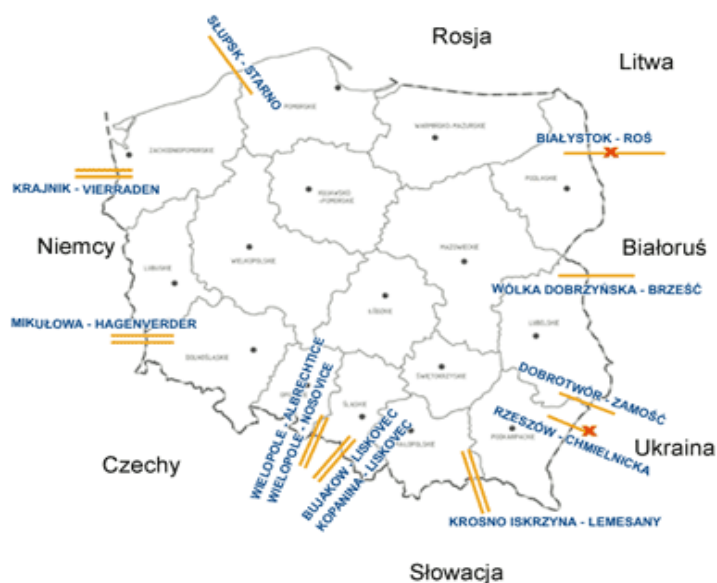
dostępnej mocy istniejących połączeń międzysystemowych, jak i całkowicie nowe inwestycje (np.: połączenie Polska – Litwa o zdolności przesyłowej: 500 – 1000 MW planowana odpowiednio w 2015 oraz 2020 roku; linia Plewiska – granica RP kierunek Eisenhuettentstadt o zdolności przesyłowej 1200 do 2500 MW; odbudowa połączenia Rzeszów – Chmielnicka o planowanej zdolności przesyłowej 1200 MW - w przypadku pracy synchronicznej możliwe jest uzyskanie mocy nawet 2000 MW; budowa nowego połączenia asynchronicznego z Białorusią oraz budowa nowego połączenia synchronicznego ze Słowacją).

Stanowisko organu antymonopolowego odnośnie określenia rynku wytwarzania i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej w aspekcie geograficznym

Zdaniem organu antymonopolowego od wydania przez Prezesa Urzędu w latach 2006-2007 decyzji w sprawach koncentracji dotyczących tzw. konsolidacji pionowej w sektorze elektroenergetycznym nie nastąpiły istotne zmiany, które mogłyby zmienić stanowisko tego organu w kwestii oceny co do określenia w aspekcie geograficznym rynku wytwarzania i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej.

Polski system elektroenergetyczny posiada 22 połączenia z sieciami przesyłowymi innych państw (o napięciu od 110 kV do 750 kV). Poniższa mapa przedstawia połączenia transgraniczne Polski z sąsiadującymi państwami.

Mapa nr 2

Źródło: <http://www.cire.pl/rynekenergii/import.php?smid=205>

Jak wynika z informacji przekazanych przez PSE w chwili obecnej zdolności importowe KSE wynoszą [tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 2 do niniejszej decyzji w pkt 1] MW i obejmują [tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 2 do niniejszej decyzji w pkt 2] MW na połączeniach asynchronicznych [tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 2 do niniejszej decyzji w pkt 3].

Zdolności eksportowe KSE wynoszą natomiast w chwili obecnej łącznie ok. [tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 2 do niniejszej decyzji w pkt 4] MW (na liniach transgranicznych tworzących połączenia synchroniczne – Niemcy/Czechy/Słowacja około [tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 2 do niniejszej decyzji w pkt 5] MW oraz na połączeniu ze Szwecją ok. [tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 2 do niniejszej decyzji w pkt 6] MW). [tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 2 do niniejszej decyzji w pkt 7].

Prognozowane łączne zdolności przesyłowe (w MW) na połączeniach transgranicznych w latach 2010 – 2015 z uwzględnieniem możliwości przesyłowych [tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 2 do niniejszej decyzji w pkt 8] przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 4

Łączne zdolności przesyłowe (w MW) na połączeniach transgranicznych w roku 2010 oraz prognozowane w latach 2011 – 2015

Kierunek wymiany	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Import	[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 2 do niniejszej decyzji w pkt 9]					
Eksport						

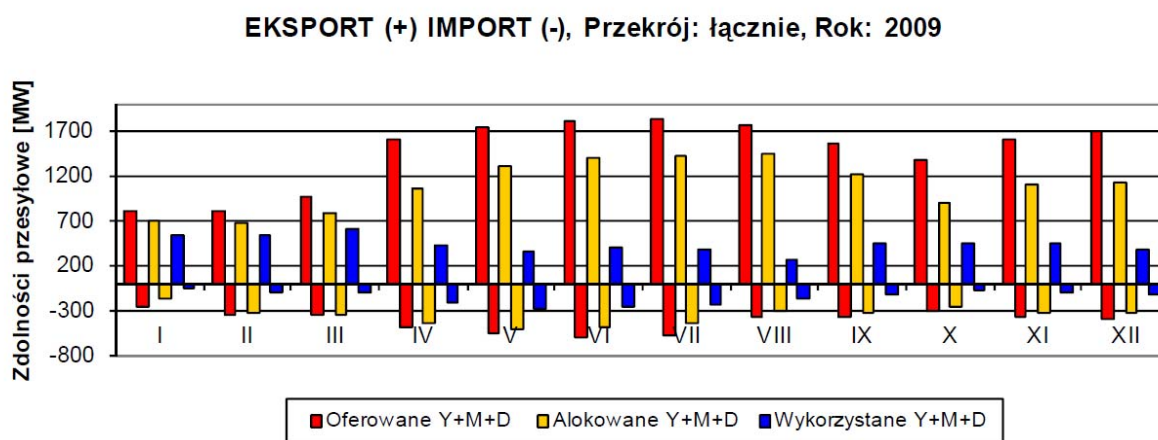
Źródło: Informacje przekazane w trakcie postępowania przez PSE Operator S.A. w piśmie z dnia 16 listopada 2010 r.

Z powyższego wynika, iż zdolności przesyłowe w kierunku importu odpowiadają obecnie ok. [tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 2 do niniejszej decyzji w pkt 10] % mocy zainstalowanych w KSE i ok. [tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 2 do niniejszej decyzji w pkt 11] % maksymalnego szczytowego zapotrzebowania na moc. Podkreślić należy również, że podane wyżej wielkości dotyczą maksymalnych technicznie możliwości importowych i eksportowych KSE. Wielkości te nie są zatem tożsame z wielkościami zdolności przesyłowych wymiany międzysystemowej, które mogą zostać

udostępnione uczestnikom wymiany międzysystemowej. Poziom zdolności przesyłowych wymiany międzysystemowej jak wynika z wyjaśnień PSE Operator S.A., które mogą zostać udostępnione uczestnikom wymiany międzysystemowej dla różnych horyzontów czasowych zależy od warunków bilansowych KSE, spełnienia kryteriów technicznych dotyczących bezpieczeństwa pracy KSE, samych połączeń oraz sąsiadujących systemów elektroenergetycznych. Dopiero po uwzględnieniu tych warunków można wyznaczyć poziom zdolności przesyłowych, które będą udostępnione uczestnikom rynku w ramach poszczególnych horyzontów czasowych (przetargi roczne, miesięczne, dobowe oraz rynku dnia bieżącego wymiany międzysystemowej). Potwierdza to poniższy wykres przedstawiający oferowane, zarezerwowane i wykorzystane zdolności przesyłowe w roku 2009 r. oraz tabela przedstawiająca zdolności przesyłowe udostępnione w skoordynowanych aukcjach w latach 2008-2009. Wynika z nich, iż w praktyce alokowane zdolności przesyłowe nie przekraczały wartości 600 MW, natomiast wykorzystane zdolności w zakresie importu nie przekraczały poziomu 300 MW.

Wykres nr 6

Oferowane, zarezerwowane i wykorzystane zdolności przesyłowe w 2009 r.

Źródło: Dane przekazane przez URE w piśmie z dnia 30 listopada 2010 r.

Poniższa tabela ilustruje szczegółowo kształtowanie się zdolności przesyłowych udostępnionych przez OSP w latach 2008-2009.

Tabela nr 5

Zdolności przesyłowe udostępnione w skoordynowanych aukcjach w poszczególnych miesiącach roku 2008 i 2009 (w MW).

	Rok	Styczeń	Luty	Marzec	Kwiecień	Maj	Czerwiec	Lipiec	Sierpień	Wrzesień	Październik	Listopad	Grudzień
Import	2008	207	273	0	0	0	0	0	0	0	0	0	81

	2009	251	353	345	486	542	594	565	371	375	293	361	381
Eksport	2008	500	500	383	407	468	440	444	494	286	247	242	518
	2009	814	816	966	1617	1739	1815	1847	1761	1569	1381	1616	1700

Źródło: Informacje przekazane w trakcie postępowania przez PSE Operator S.A. w piśmie z dnia 16 listopada 2010 r.

Import energii elektrycznej jest obecnie możliwy na poziomie zdecydowanie nie przekraczającym 10 % krajowego zapotrzebowania. Poniższe zestawienie przedstawia wymianę handlową energii elektrycznej Polski z innymi państwami w latach 2006 - 2009.

Tabela nr 6

Wymiana handlowa energii elektrycznej z innymi państwami w latach 2005-2009 r. (w GWh)

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009
Bilans handlowy - saldo	11172	11014	5356	688	2199
Eksport	14290	13434	8497	4110	5038
Import	3119	2420	3140	3422	2839

Źródło: <http://www.cire.pl/rynekenergii/podstawa.php?smid=207>

Biorąc pod uwagę powyższe dane oraz fakt, iż konsumpcja energii elektrycznej w Polsce kształtowała się w tym okresie na poziomie ok. 150 000 GWh, należy uznać, że import energii elektrycznej do Polski, jest znikomy i w ostatnich latach oscylował na poziomie ok. 2-3 %. Nie może stanowić on zatem skutecznej przeciwwagi dla energii pochodzącej z polskich elektrowni.

Jeżeli zestawimy dane dotyczące możliwości importu z danymi dotyczącymi wielkości źródeł wytwórczych zainstalowanych w KSE oraz zapotrzebowaniem na moc szczytową, które przedstawia poniższa tabela to wyraźnie widać, iż możliwości importu nie są duże. Należy również podkreślić, iż w przyszłości mają zwiększyć się zdolności przesyłowe (m.in. w kierunku importu), jednak wraz z ich wzrostem zwiększać się będzie zapotrzebowanie na moc i na energię elektryczną w Polsce, co pokazują poniższe tabele nr 7 i 8.

Tab. nr 7

Zapotrzebowanie na moce wytwórcze (w MW) w latach 2010 - 2015

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015

Źródła wytwórcze razem	33919	35889	35219	34515	34849	37595
Zapotrzebowanie na moc szczytową	26150	26578	27013	27456	27906	28360
Zapotrzebowanie na moc szczytową wraz z wymaganą rezerwą mocy	31379	31893	32416	32948	33488	34037

Źródło: Informacje przekazane w trakcie postępowania przez PSE Operator S.A. w piśmie z dnia 16 listopada 2010 r.

Tab. nr 8

Zapotrzebowanie na energię elektryczną (w TWh)

	2006	2010	2015	2020	2025	2030
Zapotrzebowanie na energię elektryczną (w TWh)	150,7	141,0	152,8	169,3	194,6	217,4

Źródło: Załącznik nr 2 do Polityki energetycznej Polski do 2030 roku

Jak wynika z informacji przekazanych przez PSE Operator S.A., budowa nowych sieci transgranicznych nie zmienia w najbliższej perspektywie w istotny sposób sytuacji dotyczących możliwości importu energii elektrycznej do Polski. Na możliwość importu wpływ mają bowiem nie tylko przepustowość sieci transgranicznych ale także ograniczenia wynikające ze stanu systemu przesyłowego w Polsce, a także inne czynniki (np. specyficzna sytuacja w Niemczech powodująca tzw. przepływy karuzelowe tj. transport energii ze wschodniej części Niemiec poprzez Polskę i Czechy do zachodniej części Niemiec, ograniczające możliwość wymiany energii elektrycznej przez Polskę).

Ograniczenia połączeń Polski z systemami elektroenergetycznymi sąsiednich państw doskonale są widoczne w okresach zwiększonego zapotrzebowania na moc czynną. Na przykład w czerwcu i lipcu 2006 r. kiedy panowały na obszarze całego kraju niekorzystne warunki atmosferyczne, charakteryzujące się przede wszystkim bardzo długim okresem wysokich temperatur oraz długotrwałej suszy OSP miał poważne problemy z bilansowaniem mocy czynnej w KSE. Brakującą moc próbowano uzupełnić wykorzystując połączenia transgraniczne. Z jednej strony napotkano problemy z podażą energii w sąsiednich systemach, z drugiej wystąpił problem z korzystaniem z istniejących połączeń, czego konsekwencją była m.in. znaczna redukcja zdolności przesyłowych uprzednio przydzielonych w ramach

przetargów. (Wspomniane działania PSE Operator były przedmiotem postępowania Prezesa UOKiK zakończonego decyzją nr DOK-5/08 z dnia 7 lipca 2008 r. nie stwierdzającą stosowania praktyk ograniczających konkurencję). Powyższe pokazuje, że w chwili obecnej istniejące połączenia transgraniczne nie tylko nie tworzą konkurencji dla krajowych wytwórców, ale z trudem wystarczają do bilansowania mocy czynnej w sytuacjach podwyższonego zapotrzebowania.

Z kolei zdaniem URE przewidywany poziom dostępnych mocy przesyłowych w kierunku eksportu w 2020 r., biorąc pod uwagę obecnie oferowane zdolności przesyłowe oraz planowane inwestycje, nie przekroczy 10% krajowej mocy zainstalowanej. Może być natomiast jeszcze mniejszy biorąc pod uwagę przewidywany wzrost zapotrzebowania na energię elektryczną w Polsce i związany z tym przyrost mocy zainstalowanej.

Oceniając kwestię oceny rynku wytwarzania i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej w aspekcie geograficznym nie sposób pominąć prac nad wdrożeniem rynkowych metod udostępniania transgranicznych mocy przesyłowych (tzw. *market coupling*). Obecnie takie prace prowadzone są na połączeniu SwePol Link i mają na celu zoptymalizowanie wykorzystania istniejących zdolności przesyłowych, zapewniając jednocześnie bezpieczeństwo pracy połączonych systemów elektroenergetycznych. Zdaniem URE działania te doprowadzą do harmonizacji zasady udostępniania zdolności przesyłowych, która niewątpliwie przyczyni się do ułatwienia dostępu do sieci dla uczestników rynku. Nie należy jednak spodziewać się znaczącego zwiększenia technicznych możliwości przesyłania energii elektrycznej w wymianie międzysystemowej bez rozbudowy infrastruktury sieciowej.

Biorąc pod uwagę powyższe argumenty w ocenie organu antymonopolowego obecnie nie można przyjąć tezy, iż rynek wytwarzania i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej może zostać uznany za szerszy niż krajowy lub, że w niedługiej perspektywie czasu się takim stanie. Bez wątpienia podejmowane są działania mające na celu integrację Krajowego Systemu Energetycznego z systemami innych państw do których należy zaliczyć przede wszystkim plany inwestycyjne PSE Operator S.A. Działania te wspierane są również przez organy Unii Europejskiej. Podkreślić jednak należy, iż działania te nieprędko przyniosą pierwsze efekty. Nawet bowiem biorąc pod uwagę inwestycje w sieć przesyłową planowane do roku 2020 r. (obejmujący okres 10 lat od wydania decyzji) KSE nie zostanie zintegrowany na tyle silnie z systemami innych państw aby można było mówić o rynku energii elektrycznej jako szerszym

niż krajowy. Co więcej z uwagi na fakt, iż inwestycje te nie są zaawansowane, istnieje duże ryzyko, że ich realizacja może się odłożyć w czasie.

Struktura krajowego rynku wytwarzania i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej.

Łączny udział uczestników koncentracji w krajowym rynku wytwarzania i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej wynosi około [tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 2] %¹³ (w tym udział PGE wynosi około [tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 3] %, natomiast udział Energa kształtuje się na poziomie ok. [tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 4] %).

Poniższe wykresy przedstawiają udziały uczestników na tle ich największych konkurentów. Wykres nr 7 uwzględnia stan przed koncentracją, natomiast wykres nr 8 uwzględnia stan po dokonaniu koncentracji.

Wykres nr 7

Struktura rynku wytwarzania i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej przed przejęciem przez PGE kontroli nad Energa

[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 5]

Źródło: Informacje przekazane przez PGE we wniosku zgłoszenia zamiaru koncentracji

Wykres nr 8

Struktura rynku wytwarzania i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej po przejęciu przez PGE kontroli nad Energa

[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 6]

Źródło: Informacje przekazane przez PGE we wniosku zgłoszenia zamiaru koncentracji

Wejście na rynek wytwarzania energii elektrycznej nowych podmiotów jest ograniczone istotnymi barierami (jest kapitałochłonne i czasochłonne - inwestycje w moce wytwórcze wymagają stosunkowo dużych nakładów, a czas budowy jest długi). W ostatnim okresie wejścia nowych podmiotów na rynek wytwarzania energii elektrycznej sprowadzały się w zasadzie do przejęcia polskich wytwórców energii przez zagraniczne podmioty (EdF, Electrabel, Vattenfall, RWE).

¹³ Na podstawie danych za rok 2009 uzyskanych od PGE w trakcie postępowania

2. Krajowy rynek obrotu hurtowego energią elektryczną

Działalność uczestników koncentracji pokrywa się również w zakresie hurtowego obrotu energią elektryczną. Rynek obrotu hurtowego energią elektryczną stanowi następny szczebel obrotu w stosunku do wytwarzania energii elektrycznej.

W aspekcie geograficznym, analogicznie jak w przypadku wytwarzania i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej (jest to jak wskazano powyżej w rzeczywistości następny szczebel obrotu w stosunku do tego rynku), należy uznać, iż rynek obrotu hurtowego obejmuje obszar Polski. Z jednej strony nie ma bowiem przeszkód, aby energia elektryczna wytwarzana w jednym regionie kraju była kupowana przez odbiorcę z innego regionu (większość mocy w zakresie energii elektrycznej zainstalowanych jest na południu Polski, energia pochodząca stąd sprzedawana jest natomiast w całej Polsce). Z drugiej strony istnieją bariery co najmniej natury technicznej (zbyt mała przepustowość sieci transgranicznych) aby można było uznać, iż rynek ten jest szerszy niż krajowy. Na krajowym rynku obrotu hurtowego energią elektryczną oferują wytwórcy (elektrownie, elektrociepłownie) oraz przedsiębiorstwa obrotu.

Łączny udział uczestników koncentracji na tak określonym rynku wynosi około 27,4% (udział PGE wynosi około 24,5 %, natomiast udział ENERGA kształtuje się na poziomie około 2,9 %). Są to udziały liczone bez włączania sprzedaży realizowanej w ramach grup (w przypadku wzięcia pod uwagę sprzedaży wewnątrzgrupowej udziały uczestników kształtowałyby się na poziomie zbliżonym do udziałów w zakresie produkcji energii elektrycznej).

Tab. nr 9

Struktura obrotu hurtowego energią elektryczną w 2009 r. (z uwzględnieniem obrotu wielokrotnego)

Podmiot	udział (w %)
Obrót na rynku hurtowym wewnątrz grup energetycznych	58,3
Obrót na rynku hurtowym poza grupami energetycznymi	41,7
w tym:	
PGE Polska Grupa Energetyczna SA (sprzedaż poza grupę)	10,2 (24,5)*
Elektrownia Rybnik SA	2,6 (6,2)*
ZE PAK SA	2,5 (6,0)*
Elektrownia Połaniec SA - Grupa GDF Suez	2,1(5,0)*
Tauron Polska Energia S.A. (sprzedaż poza grupę)	1,8(4,3)*
ENERGA SA (sprzedaż poza grupę)	1,2(2,9)*
ENEA SA (sprzedaż poza grupę)	0,9(2,2)*
Elektrownia Pątnów II Sp. z o.o.	0,7(1,7)*

Elektrownia Skawina S.A.	0,3(0,7)*
Obrót realizowany przez przedsiębiorstwa inne, niż wymienione powyżej	19,4(46,5)*

* w nawiasach podano udział w sprzedaży energii elektrycznej poza grupami

Źródło: <http://www.cire.pl/rynekenergii/podstawa.php?smid=207> za URE

Jak już wspomniano, w poprzednich latach zdecydowana większość obrotu hurtowego realizowana była w ramach kontraktów bilateralnych (ok. 90 %), natomiast sprzedaż na giełdzie miała marginalne znaczenie dla tego rodzaju sprzedaży (kilka procent). Wprowadzone w tym roku zmiany do ustawy *Prawo energetyczne*, a mianowicie:

- art. 49 a ust. 1, zobowiązujący przedsiębiorstwa energetyczne zajmujące się wytwarzaniem energii elektrycznej do sprzedaży nie mniej niż 15% energii elektrycznej wytworzonej w danym roku, począwszy od 9 sierpnia 2010 roku na giełdach towarowych oraz
- art. 49 a ust. 2, zobowiązujący przedsiębiorstwa energetyczne zajmujące się wytwarzaniem energii elektrycznej i mające prawo do otrzymania środków na pokrycie kosztów osieroconych (powstałych w związku z przedterminowym rozwiązaniem umów długoterminowych) do sprzedaży wytworzonej energii elektrycznej nie objętej obowiązkiem giełdowym, w sposób zapewniający publiczny, równy dostęp do tej energii, w drodze otwartego przetargu, na internetowej platformie handlowej na rynku regulowanym lub na giełdach towarowych, zwiększą sprzedaż energii elektrycznej poprzez giełdę.

Z wyjaśnień Zgłaszającego wynika, iż po roku 2010 rekompensaty z tytułu kosztów osieroconych będą przysługiwały trzem elektrowniom wchodzącym w skład grupy PGE, a mianowicie Elektrowni Opole (do 2012 r.), Elektrociepłowni Rzeszów (do 2012 r.) oraz Elektrowni Turów (do 2016 r.). W wyniku konsolidacji GK PGE, powyższe aktywa wytwórcze stanowią obecnie majątek PGE Elektrownia Opole S.A. oraz PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A., które to spółki są beneficjentami ustawy o rozwiązaniu KDT. W związku z powyższym, w grupie PGE powyższe uprawnienia będą maksymalnie obowiązywały do 2016 roku, a tym samym do 2016 roku, do wytwórców należących do grupy PGE zastosowanie będzie miał art. 49a ust. 2 *Prawa energetycznego*.

3. Krajowy rynek sprzedaży detalicznej energii elektrycznej

Łączny udział uczestników koncentracji w sprzedaży detalicznej energii elektrycznej wynosi około *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 7]* %¹⁴ (w tym udział PGE wynosi około *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 8]* %, natomiast udział Energa kształtuje się na poziomie około *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 9]* %).

Poniższe wykresy przedstawiają udziały uczestników koncentracji na rynku sprzedaży detalicznej energii elektrycznej na tle ich największych konkurentów. Wykres nr 9 uwzględnia stan przed koncentracją, wykres nr 10 po koncentracji.

Wykres nr 9

Struktura rynku sprzedaży detalicznej energii elektrycznej przed przejęciem przez PGE kontroli nad Energa

[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 10]

Źródło: Informacje przekazane przez PGE we wniosku zgłoszenia zamiaru koncentracji

Wykres nr 10

Struktura rynku sprzedaży detalicznej energii elektrycznej po przejęciu przez PGE kontroli nad Energa

[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 11]

Źródło: Informacje przekazane przez PGE we wniosku zgłoszenia zamiaru koncentracji

Wśród odbiorców detalicznych, jak już wcześniej wskazano można wyróżnić tzw. odbiorców taryfowych (tzn. gospodarstwa domowych), które kupują energię na podstawie umowy sprzedaży po cenie zatwierdzonej przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki w taryfie przedsiębiorstwa energetycznego będącego dostawcą energii oraz pozostałych odbiorców (instytucjonalnych, przemysłowych). Udział obrotu taryfowego, a więc energii elektrycznej sprzedanej odbiorcom końcowym z grupy taryfowej G dostarczonej przez spółki dystrybucyjne według obowiązujących taryf, w 2009 roku wyniósł ponad 25% całkowitej ilości energii elektrycznej sprzedanej odbiorcom końcowym.

¹⁴ Na podstawie danych za rok 2009 uzyskanych od PGE w trakcie postępowania.

W przypadku odbiorców pozataryfowych nie ma w chwili obecnej większych barier aby ich dostawcami byli przedsiębiorcy z różnych regionów Polski. Natomiast konkurencja w zakresie sprzedaży detalicznej odbiorcom energii elektrycznej z grupy G jest obecnie w istotnym stopniu ograniczona, z powodu takich przede wszystkim przyczyn jak:

- brak alternatywnych ofert w tym segmencie (cena zatwierdzona przez Prezesa URE dotyczy wyłącznie odbiorców przyłączonych do sieci poszczególnych OSD i nie stanowi oferty dla odbiorców spoza tej sieci. Sprzedawcy inni niż sprzedawca z urzędu nie oferują energii tej grupie odbiorców lub oferują ją po wyższej cenie) oraz
- brak możliwości podpisywania przez odbiorców w gospodarstwach domowych umów kompleksowych, po podjęciu decyzji o zmianie sprzedawcy. Realizacja usługi na zasadzie kompleksowej jest wprawdzie możliwa dla każdego sprzedawcy, jednakże musi on wcześniej uzgodnić warunki współpracy i wzajemnych rozliczeń z operatorem systemu dystrybucyjnego.

Biorąc pod uwagę powyższe, w ocenie organu antymonopolowego z szeroko rozumianego rynku sprzedaży detalicznej energii elektrycznej można wydzielić segment sprzedaży odbiorcom przemysłowym, instytucjonalnym oraz pozostałym nie zaliczonym do grupy G oraz segment sprzedaży odbiorcom należącym do grupy G. Rynek w aspekcie geograficznym dla segmentu sprzedaży detalicznej energii elektrycznej odbiorcom spoza grupy G powinien obejmować obszar Polski, natomiast dla segmentu sprzedaży detalicznej energii elektrycznej odbiorcom z grupy G, do czasu usunięcia wskazanych powyżej barier, powinien zostać określony jako obszar na którym prowadzą działalność tzw. sprzedawcy z urzędu. W tym drugim przypadku ich udział, z uwagi na niski stopień korzystania przez odbiorców z grupy G z prawa zmiany sprzedawcy, wynosi w praktyce 100 %.

Na potrzeby niniejszego postępowania organ antymonopolowy, postanowił nie wyodrębniać jednak osobnych rynków detalicznej sprzedaży energii elektrycznej dla Grupy G oraz pozostałych grup odbiorców. Wynika to głównie z faktu, że osobna analiza obu rynków nie wpłynęłaby w istotny sposób na ocenę siły rynkowej przedsiębiorcy i jej wzmocnienia po koncentracji (m.in. podobne udziały rynkowe na całkowitym rynku sprzedaży detalicznej i na wyodrębnionym rynku sprzedaży energii do odbiorców spoza grupy G), jak również nie zmieniałyby oddziaływania koncentracji w układzie wertykalnym.

Poniżej na wykresie nr 11 przedstawiono udziały uczestników koncentracji w segmencie rynku sprzedaży detalicznej energii elektrycznej odbiorcom spoza grupy G.

Wykres nr 11

Struktura segmentu sprzedaży detalicznej energii elektrycznej odbiorcom nie zaliczonym do grupy G.

[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 12]

Źródło: Informacje przekazane przez PGE we wniosku zgłoszenia zamiaru koncentracji

Z powyższego wykresu wynika, iż łączny udział uczestników koncentracji w segmencie rynku sprzedaży detalicznej energii elektrycznej odbiorcom spoza grupy G wynosi *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 13]* %, w tym PGE *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 14]* %, natomiast Energa *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 15]* %. Największymi konkurentami uczestników koncentracji będą Tauron z udziałem na poziomie *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 16]* % oraz Enea z udziałem na poziomie *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 17]* %.

Poniżej na wykresie nr 12 przedstawiono z kolei udziały uczestników koncentracji w segmencie rynku sprzedaży detalicznej energii elektrycznej odbiorcom z grupy G.

Wykres nr 12

Struktura segmentu sprzedaży detalicznej energii elektrycznej odbiorcom z grupy G.

[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 18]

Źródło: Informacje przekazane przez PGE we wniosku zgłoszenia zamiaru koncentracji

Z powyższego wykresu wynika, iż łączny udział uczestników koncentracji w segmencie sprzedaży detalicznej energii elektrycznej gospodarstwom domowym wynosi *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 19]* %, w tym PGE *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 20]* %, natomiast Energa *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 21]* %. Największymi konkurentami uczestników koncentracji będą Tauron z udziałem na poziomie *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt*

22] % oraz Enea z udziałem na poziomie *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 23] %*.

4. Krajowy rynek obrotu tzw. zielonymi certyfikatami

Jak już wskazano zielone certyfikaty przysługują producentom energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych, natomiast ostatecznymi nabywcami tych certyfikatów są sprzedawcy dostarczający energię elektryczną odbiorcom końcowym. Sprzedawcy ci muszą umorzyć odpowiednią ilość certyfikatów, proporcjonalną do sprzedanej energii elektrycznej odbiorcom końcowym lub uiścić opłatę zastępczą. W związku z tym, iż podaż zielonych certyfikatów nie zaspokaja popytu na nie, ich cena jest na poziomie zbliżonym do ceny opłaty zastępczej.

W aspekcie geograficznym, z uwagi na powiązania rynku obrotu tzw. zielonymi certyfikatami z rynkiem wytwarzania i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej (certyfikaty przysługują producentom energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych) oraz szczególne uregulowania tego rynku na poziomie krajowym, należy uznać, iż obejmuje on obszar Polski.

Łączny udział uczestników koncentracji na rynku obrotu tzw. zielonymi certyfikatami wyniósł w 2008 r. *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 24] %* (w tym PGE *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 25] %*; Energa *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 26] %*) natomiast w 2009 r. *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 27] %* (w tym PGE *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 28] %*, natomiast Energa *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 29] %*). Największymi konkurentami uczestników koncentracji na tym rynku są Grupa EdF z udziałem na poziomie *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 30] %*, Grupa GDF Suez z udziałem na poziomie *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 31] %* oraz Tauron z udziałem na poziomie *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 32] %*. W przypadku grupy PGE ok. *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 33] %* zielonych certyfikatów jest sprzedawanych na rzecz przedsiębiorców spoza tej grupy, natomiast pozostała część umarzana jest w ramach grupy. Należy ponadto zauważyć, iż zakup zielonych certyfikatów przez grupę PGE od podmiotów spoza grupy jest blisko *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 34]*. W

przypadku Energa ok. *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 35]* % zielonych certyfikatów jest sprzedawanych na rzecz przedsiębiorców spoza tej grupy, natomiast pozostała część umarzana jest w ramach tej grupy. Również w przypadku Energa zakup zielonych certyfikatów przez tą grupę od podmiotów spoza grupy jest *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 36]*.

5. Krajowy rynek usług systemowych świadczonych na rzecz OSP

Usługi systemowe są usługami świadczonymi przedsiębiorstwom sieciowym przez wytwórców energii elektrycznej, niezbędnymi do prawidłowego funkcjonowania systemu przesyłowego lub rozdzielczego, zapewniającymi zachowanie określonych wartości parametrów niezawodnościowych i jakościowych dostaw energii elektrycznej. Są to działania polegające na zapewnieniu bezpieczeństwa pracy systemu energetycznego, szybkie reagowanie na zmiany zapotrzebowania na moc i energię. Analogicznie jak w przypadku wytwarzania energii elektrycznej rynek usług systemowych w aspekcie geograficznym ma wymiar krajowy (generalnie usługi systemowe świadczone są przez wytwórców energii elektrycznej). Usługi systemowe świadczone są bowiem przez wytwórców przyłączonych do sieci krajowego systemu energetycznego na rzecz krajowego systemu energetycznego. Wyłącznym nabywcą usług systemowych sprzedawanych przez wytwórców w Polsce jest PSE – Operator S.A., który pełni funkcję Operatora Systemu Przesyłowego. W ramach rynku usług systemowych można wyróżnić usługi o charakterze rynkowym, tj. rezerwę operacyjną, regulację pierwotną i wtórną oraz automatyczną regulację mocy i napięcia.

Łączny udział uczestników koncentracji w krajowym rynku usług systemowych wyniósł w 2009 r. *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 37]* % (w tym PGE *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 38]* %; Energa *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 39]* %) dla całego rynku usług systemowych i ok. *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 40]* % (w tym PGE *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 41]* %; Energa *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 42]* %) dla rynku usług systemowych obejmującego wyłącznie usługi o charakterze rynkowym. Największymi konkurentami uczestników koncentracji na tym rynku są Tauron z udziałem na poziomie ok. *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w*

pkt 43] % oraz Enea z udziałem na poziomie [tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 44] %.

Analogicznie jak w przypadku rynku wytwarzania energii elektrycznej, wejście na rynek usług systemowych przez nowe podmioty jest ograniczone istotnymi barierami (jest kapitałochłonne i czasochłonne - inwestycje w moce wytwórcze wymagają stosunkowo dużych nakładów, a czas budowy jest długi).

Pozostałe rynki wspólne dla uczestników koncentracji na które koncentracja nie wywiera wpływu w układzie horyzontalnym, z uwagi na nieprzekraczanie 20 % progu udziału w rynku.

1. Krajowy rynek obrotu tzw. certyfikatami czerwonymi

Działalność uczestników koncentracji pokrywa się w zakresie sprzedaży tzw. certyfikatów czerwonych. Należy jednak wskazać, że łączny udział grupy PGE i grupy Energa w tym rynku wynosi ok. *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 45] %* (w tym PGE ok. *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 46] %*, Energa ok. *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 47] %*) co uzasadnia stanowisko, że koncentracja nie wywrze wpływu na ten rynek w układzie horyzontalnym.

2. Europejski rynek emisji do uprawnień

Rynek uprawnień do emisji gazów cieplarnianych jest wynikiem wdrożenia we wszystkich krajach Unii Europejskiej tzw. Europejskiego Systemu Handlu Emisjami (*ang. EU ETS - European Union Emission Trading Scheme*). Obecnie, uczestnicy tego rynku, którymi są znaczący emitenci gazów cieplarnianych (obecnie głównie CO₂) mogą w swobodny sposób dokonywać transakcji z innymi uczestnikami systemu niezależnie od kraju pochodzenia. Jest to możliwe dzięki funkcjonowaniu jednego europejskiego rejestru uprawnień do emisji CITL (*ang. The Community Independent Transaction Log*) integrującego i sprzęgającego narodowe rejestry uprawnień. Wewnątrzeuropejski handel uprawnieniami do emisji może odbywać się zarówno na giełdach towarowych oraz za pośrednictwem bilateralnych transakcji pozagiełdowych. Łączny udział uczestników koncentracji na tak określonym rynku jest

znikomy i nie przekracza progu [tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 48] %.

3. Pozostałe rynki wspólne na których prowadzą działalność uczestnicy koncentracji

Pozostała działalność grup PGE oraz Energa, w zakresie której mogłoby dochodzić do powiązań horyzontalnych, ma - jak wynika z wniosku zgłoszenia zamiaru koncentracji - charakter wspomagający w stosunku do działalności podstawowej i jest świadczona głównie na potrzeby poszczególnych grup. W związku z tym została pominięta na potrzeby oceny niniejszej koncentracji.

b) w niniejszej koncentracji rynkami, na które koncentracja wywiera wpływ **w układzie wertykalnym** są:

- 1. Krajowy rynek wytwarzania i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej*
- 2. Krajowy rynek obrotu hurtowego energią elektryczną*
- 3. Krajowy rynek sprzedaży detalicznej energii elektrycznej*
- 4. Krajowy rynek obrotu tzw. certyfikatami zielonymi*

Wskazane powyżej w pkt 1, 2, 3 i 4 rynki zostały szczegółowo omówione przy opisie rynków właściwych na które koncentracja wywiera wpływ w układzie horyzontalnym.

5. Krajowy rynek obrotu tzw. certyfikatami żółtymi

Jak już wskazano żółte certyfikaty przysługują podmiotom wytwarzającym energię elektryczną w procesie kogeneracji o mocy zainstalowanej poniżej 1 MW lub spalającym paliwa gazowe, natomiast ostatecznymi nabywcami tych certyfikatów analogicznie jak w przypadku pozostałych certyfikatów są przedsiębiorstwa sprzedające energię elektryczną odbiorcom końcowym. Sprzedawcy ci muszą umorzyć wyznaczoną ilość żółtych certyfikatów, proporcjonalnie do sprzedanej energii odbiorcom końcowym lub uiścić opłatę zastępczą. W związku z tym, iż podaż żółtych certyfikatów nie zaspokaja popytu na nie, ich cena kształtuje się na poziomie zbliżonym do wysokości opłaty zastępczej.

W aspekcie geograficznym, analogicznie jak w przypadku rynku obrotu tzw. zielonymi certyfikatami należy uznać, iż rynek obrotu tzw. certyfikatami żółtymi obejmuje obszar Polski.

Na rynku żółtych certyfikatów spośród uczestników koncentracji funkcjonuje wyłącznie PGE. Jego udział na tym rynku wynosi ok. [tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 49] %. Największymi konkurentami PGE na tym rynku są EC Zielona Góra S.A. z udziałem kształtującym się na poziomie [tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 50] % oraz EC Nowa Sarzyna sp. z o.o. z udziałem w rynku na poziomie [tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 51] %. Ok. [tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 52] % żółtych certyfikatów jest sprzedawanych przez grupę PGE na rzecz przedsiębiorców nienależących do grupy PGE, natomiast pozostała część jest umarzana w ramach grupy.

c) w niniejszej koncentracji rynkami, na które koncentracja wywiera wpływ **w układzie konglomeratowym** są:

➤ Lokalne rynki wydobywania węgla brunatnego w Turowie oraz Bełchatowie,

Do grupy PGE należą dwie kopalnie węgla brunatnego tj.: KWB Bełchatów S.A. oraz KWB Turów S.A. Rynek wydobywania węgla brunatnego ma charakter lokalny z uwagi na specyficzne cechy tego produktu (jego transport na znaczne odległości jest nieopłacalny). Blisko 100 % wydobytego węgla przez te kopalnie zużywana jest na potrzeby zlokalizowanych w pobliżu kopalń elektrowni, należących do grupy PGE (odpowiednio w Bełchatowie oraz Turowie).

➤ Lokalne rynki produkcji, sprzedaży i dystrybucji ciepła¹⁵ obejmujące obszar:

- miasta Zgierz

Należąca do Grupy PGE spółka Energetyka Boruta Sp. z o.o. jest jedynym wytwórcą ciepła (poza kotłowniami lokalnymi) dla odbiorców zlokalizowanych na terenie miasta Zgierz dostarczającym je do Fortum Power and Heat Polska Sp. z o.o. – podmiotu dzierżawiącego sieć miejską od miasta Zgierz. Ponadto, Energetyka Boruta Sp. z o.o. dostarcza ciepło za pośrednictwem własnej sieci cieplnej do odbiorców zlokalizowanych na terenie parku przemysłowego „Boruta” w Zgierzu.

¹⁵ Lokalny charakter rynku ciepła jest uwarunkowany specyficznymi cechami tego produktu. W związku z tym, że nośnikiem ciepła jest woda lub para wodna, jego transport jest niemożliwy na znaczne odległości.

- miasta Gorzów Wielkopolski oraz przylegającej do niego gminy Kłodawa

PGE Elektrociepłownia Gorzów S.A. zajmuje się produkcją, sprzedażą i dystrybucją ciepła na terenie miasta Gorzów Wielkopolski oraz przylegającej do niego gminy Kłodawa zarówno odbiorcom końcowym bezpośrednio przyłączonym do sieci ciepłej spółki, jak również za pośrednictwem dystrybutorów.

- miasta Kielce

Należąca do grupy PGE spółka PGE Elektrociepłownia Kielce S.A. dostarcza ciepło do miasta Kielce za pośrednictwem spółki dystrybucyjnej – Miejskiego Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Kielcach. PGE Elektrociepłownia Kielce S.A. dostarcza również ciepło bezpośrednio do odbiorców końcowych poprzez własny układ ciepłowniczy.

- miasta Lublin

Na terenie miasta Lublin ciepło wytwarzane jest przez dwóch wytwórców: Megatem EC Lublin Sp. z o.o. oraz PGE Elektrociepłownię Lublin-Wrotków Sp. z o.o. i dostarczane do odbiorców końcowych poprzez lokalnego dystrybutora – Lubelskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o.

- miasta Rzeszów

Na terenie miasta Rzeszów działa dwóch producentów ciepła: Elektrociepłownia Fenice Poland Sp. z o.o. oraz PGE Elektrociepłownia Rzeszów S.A. Ciepło dystrybuowane jest przez jedyne dystrybutora – Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Rzeszowie. Sieć dystrybucyjna MPEC Sp. z o.o. w Rzeszowie obejmuje około 70% powierzchni miasta, a PGE Elektrociepłownia Rzeszów pokrywa około 80% zapotrzebowania tej spółki.

- miasta Bełchatów

Rynek ciepła, na którym prowadzi działalność spółka PGE Elektrownia Bełchatów S.A. obejmuje miasto Bełchatów oraz teren w pobliżu elektrowni, gdzie w ciepło zaopatrywani są odbiorcy przemysłowi przyłączeni bezpośrednio do sieci ciepłej spółki. Na potrzeby miasta Bełchatów ciepło sprzedawane jest do spółki dystrybucyjnej Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Bełchatów Sp. z o.o. PGE Elektrownia Bełchatów S.A. jest jedynym producentem ciepła na rynku lokalnym.

- gminy Dobrzyń Wielki

PGE Elektrownia Opole S.A. prowadzi działalność gospodarczą w zakresie zaopatrzenia w ciepło odbiorców zlokalizowanych na terenie gminy Dobrzyń Wielki. Pośrednikiem w zakresie zaopatrzenia w ciepło jest Elkom Sp. z o.o. Ponadto, PGE Elektrownia Opole S.A. zaopatruje w ciepło odbiorców końcowych, zlokalizowanych na zapleczach, tj. firmy prowadzące działalność w pobliżu elektrowni.

- miasta i gminy Bogatynia

PGE Elektrownia Turów S.A. prowadzi działalność gospodarczą w zakresie produkcji, przesyłania i dystrybucji ciepła na terenie miasta i gminy Bogatynia. Największym odbiorcą elektrowni jest Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej S.A. Bogatynia, która jest głównym dystrybutorem ciepła na terenie miasta Bogatynia. Ponadto, PGE Elektrownia Turów S.A. sprzedaje również ciepło bezpośrednio do odbiorców końcowych znajdujących się w najbliższym otoczeniu elektrowni.

- miasta Bydgoszcz

Rynek ciepła, na którym prowadzi działalność spółka PGE Zespół Elektrociepłowni Bydgoszcz S.A. jest miasto Bydgoszcz. Największym odbiorcą ciepła jest Komunalne Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o., która bezpośrednio odbiera około 68% produkowanego przez spółkę ciepła w postaci wody grzewczej.

- miast Gryfino i Szczecin

Spółka PGE Zespół Elektrowni Dolna Odra S.A. zajmuje się produkcją i sprzedażą ciepła do przedsiębiorstw zajmujących się dystrybucją ciepła lub odbiorców końcowych znajdujących się w pobliżu elektrowni wchodzących w skład PGE Zespołu Elektrowni Dolna Odra S.A. Elektrownia Dolna Odra pokrywa 100% zapotrzebowania na ciepło w mieście Gryfino, natomiast Elektrownie Pomorzany i Szczecin pokrywają około 75% zapotrzebowania na ciepło w Szczecinie. Ponadto należąca do grupy PGE spółka Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Gryfinie zajmuje się przesyłem i dystrybucją ciepła do odbiorców końcowych zlokalizowanych na terenie miasta Gryfino. Całość energii cieplnej kupowana jest od PGE Zespołu Elektrowni Dolna Odra S.A.

- miasta Gorzów Wielkopolski

Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Gorzów Sp. z o.o. zajmuje się dostarczaniem ciepła bezpośrednio do odbiorców końcowych na terenie miasta Gorzowa Wielkopolskiego oraz miejscowości ościennych – Lipek Wielkich i Marwic zlokalizowanych w powiecie gorzowskim. W wyniku zakupu magistrali ciepłowniczej w 2010 roku spółka rozpoczęła przesyłanie ciepła do sieci ciepłowniczych lokalnych dystrybutorów ciepła (Zakładu Energoelektrycznego ENERGO-STIL Sp. z o.o. oraz Spółdzielni Mieszkaniowej Dolinki). Wolumen sprzedaży ciepła przez PEC Gorzów Sp. z o.o. obejmuje ciepło pochodzące w 97% od PGE Elektrociepłowni Gorzów S.A. i w 3% ze źródeł własnych.

- gminy Żarnowiec

Elektrownia Wodna Żarnowiec prowadzi sprzedaż nadwyżki ciepła odpadowego z transformatorów blokowych przez dystrybutora „Stowarzyszenie Mieszkańców Czymanowa” w gminie Gniewino. Ciepło odpadowe dostarczane jest do mieszkańców bloków sąsiadujących z Elektrownią oraz wykorzystywane na potrzeby własne spółki.

- miasta Ostrołęka

Spółka Energa Elektrownie Ostrołęka S.A. jest jedynym wytwórcą ciepła sieciowego na terenie miasta Ostrołęka, w którym posiada 100% udział. Ponadto, Energa Elektrownie Ostrołęka S.A. zajmuje się również sprzedażą ciepła sieciowego, która jest prowadzona bezpośrednio przez Energa Elektrownie Ostrołęka S.A. (4 odbiorców przyłączonych bezpośrednio do elektrowni) oraz poprzez dystrybutora jakim jest Energa OPEC Sp. z o.o. Energa OPEC Sp. z o.o. posiada koncesję na przesył i dystrybucję oraz obrót ciepłem i jest jedynym dystrybutorem ciepła na terenie miasta Ostrołęka, którego dostawcą jest Energa Elektrownie Ostrołęka S.A.

- miasta Elbląg

Energa Kogeneracja Sp. z o.o. jest głównym i największym źródłem ciepła zaopatrującym miasto Elbląg, na którego terenie istnieje dodatkowo jedno źródło szczytowe o mocy 40 MW, którego właścicielem jest Elbląskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej. Ponadto Energa Kogeneracja sp. z o.o. zaopatruje ciepło w miastach Wyszogród, Winnica oraz Żychlin.

-miasta Kalisz

Spółka Energa Elektrociepłownia Kalisz S.A. zajmuje się produkcją i dystrybucją energii cieplnej na terenie miasta Kalisz. Elektrociepłownia produkuje ciepło w wodzie gorącej dla celów ogrzewania miasta, które dystrybuowane jest za pośrednictwem Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej S.A. w Kaliszu. Ponadto, Energa Elektrociepłownia Kalisz dostarcza ciepło bezpośrednio do odbiorców końcowych na cele ogrzewania i cele technologiczne przy wykorzystaniu własnych sieci ciepłych. Lokalny rynek ciepła jest podzielony pomiędzy Energa Elektrociepłownia Kalisz S.A. i Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej S.A., które według programu pracy sieci mają po 50% udziału w lokalnym rynku ciepła.

➤ *Lokalne rynki dystrybucji energii elektrycznej¹⁶ obejmujące obszar:*

- województw: mazowieckiego, podlaskiego, warmińsko-mazurskiego, lubelskiego łódzkiego, świętokrzyskiego, małopolskiego, podkarpackiego, warmińsko-mazurskiego na których działalność prowadzi należąca do grupy PGE spółka PGE Dystrybucja SA.
- województw dolnośląskiego, kujawsko-pomorskiego, łódzkiego, mazowieckiego, pomorskiego, warmińsko-mazurskiego, wielkopolskiego oraz zachodniopomorskiego na których działalność prowadzi należąca do grupy Energa spółka Energa – Operator S.A.

Ocena skutków koncentracji

Podstawowym celem postępowania antymonopolowego w sprawach koncentracji jest ustalenie, czy w wyniku zrealizowania zamierzonej transakcji dojdzie do istotnego ograniczenia konkurencji na rynku właściwym. Przykładem takiego istotnego ograniczenia konkurencji jest powstanie lub umocnienie pozycji dominującej. Należy jednakże podkreślić, że o ile powstanie lub umocnienie pozycji dominującej będzie zawsze prowadziło do ograniczenia konkurencji na rynku, to do ograniczenia konkurencji może dojść także w przypadkach, kiedy w wyniku koncentracji nie powstaje lub nie umacnia się pozycja dominująca. Samo stwierdzenie „istotne ograniczenie konkurencji” wykracza zatem poza kwestię dominacji i ma szersze znaczenie. Obejmuje bowiem sytuacje, kiedy w wyniku dokonanej koncentracji konkurencja zostaje poważnie ograniczona, a nie wiąże się to

¹⁶ Względy techniczne warunkujące przesył energii sieciami średnich i niskich napięć determinują lokalny (geograficzny) charakter rynku dystrybucji energii elektrycznej. Nie istnieje jeden rynek krajowy/międzynarodowy dystrybucji energii elektrycznej, lecz wiele rynków obejmujących obszar, na którym umiejscowiona jest sieć danego dystrybutora. Rynki te są w związku z tym monopolami naturalnymi.

z powstaniem pozycji dominującej – może to mieć miejsce przykładowo na rynkach oligopolistycznych.

Przepis art. 18 ustawy antymonopolowej stanowi, iż Prezes Urzędu wydaje zgodę, w drodze decyzji, na dokonanie koncentracji, w wyniku której konkurencja na rynku nie zostanie istotnie ograniczona, w szczególności przez powstanie lub umocnienie pozycji dominującej na rynku. Powołany przepis wskazuje, że to intensywność ograniczenia konkurencji będzie determinowała treść rozstrzygnięcia organu antymonopolowego. W ocenie organu antymonopolowego w wyniku przedmiotowej koncentracji dojdzie jednak do istotnego ograniczenia konkurencji. Uzasadniając powyższe należy wskazać co następuje:

Przedmiotowa koncentracja wywiera wpływ w układzie horyzontalnym na krajowy rynek wytwarzania i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej, krajowy rynek obrotu hurtowego energią elektryczną, krajowy rynek sprzedaży detalicznej energii elektrycznej, krajowy rynek obrotu tzw. certyfikatami zielonymi oraz krajowy rynek usług systemowych świadczonych na rzecz OSP.

W ocenie organu antymonopolowego przy ocenie wpływu koncentracji na te rynki zasadniczą kwestią jest ich określenie w aspekcie geograficznym. W związku z tym, iż wskazane powyżej rynki są rynkami stanowiącymi następny lub kolejny szczebel obrotu w stosunku do rynku wytwarzania i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej lub rynkami ściśle z nim powiązanymi, w przypadku przedmiotowej koncentracji w praktyce istotne jest określenie rynku właściwego w aspekcie geograficznym dla rynku wytwarzania i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej. W ocenie organu antymonopolowego w chwili obecnej rynek wytwarzania i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej powinien zostać określony jako krajowy. Takie twierdzenie uzasadnia zarówno poziom importu energii elektrycznej do Polski, który w ostatnich latach był niewielki i nie przekraczał 2-3 % jak i niski (w stosunku do zainstalowanych mocy w KSE i zapotrzebowania na energię elektryczną w Polsce) poziom mocy przesyłowych na połączeniach transgranicznych w kierunku importu, a w szczególności niewielki ich przydział do celów handlowych przez OSP.

Podkreślić należy, iż takie określenie rynku na chwilę obecną podziela również Zgłaszający. W ocenie Zgłaszającego w najbliższym czasie sytuacja w tym względzie ulegnie

jednak diametralnej zmianie na skutek w szczególności polityki Komisji Europejskiej i budowy nowych mocy przesyłowych na połączeniach transgranicznych.

Zdaniem organu antymonopolowego brak jest jednakże argumentów uzasadniających w najbliższym czasie możliwość przyjęcia definicji rynku wytwarzania i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej w aspekcie geograficznym jako regionalnego. Na możliwość określenia rynku w aspekcie geograficznym jako szerszy niż krajowy decydujący wpływ mają bowiem połączenia transgraniczne, ich moc przesyłowa oraz plany rozwoju. Jak już natomiast wskazano obecny poziom wymiany międzysystemowej między Polską, a krajami sąsiadującymi oraz zdolności przesyłowe, w szczególności w kierunku importu nie wskazują abyśmy mieli do czynienia z rynkiem szerszym niż krajowy. Istotne zwiększenie mocy połączeń transgranicznych nie jest natomiast możliwe w okresie, który organ antymonopolowy mógłby uwzględnić przy ocenie tej koncentracji. Istnieją co prawda plany budowy nowych połączeń transgranicznych, jednak połączenia takie powstaną najwcześniej za kilka lat, przy czym ich moc przesyłowa nie będzie w ocenie organu antymonopolowego na tyle istotna, by zagwarantować realną konkurencję ze strony energii elektrycznej z importu w stosunku do tej pochodzącej od krajowych wytwórców.

Biorąc pod uwagę kilkuletnią perspektywę, na terytorium Polski nie nastąpi zatem istotne zwiększenie możliwości wymiany energii elektrycznej w celach handlowych z krajami sąsiednimi. Dodatkowo należy zauważyć, iż z uwagi na fakt, że oddanie pierwszych nowych połączeń transgranicznych ma nastąpić najwcześniej za 5 lat, istnieje w ocenie organu antymonopolowego duże ryzyko, iż ich budowa może się opóźnić lub zostać przesunięta. W ocenie organu antymonopolowego realizując cele polityki konkurencji przy ocenie koncentracji, co do zasady powinno uwzględniać się obecną sytuację na rynku. W kontekście ewentualnego rozwoju rynku, skutkującego możliwością rozszerzenia definicji rynku w tym również w aspekcie geograficznym, można zdaniem organu antymonopolowego wziąć pod uwagę warunki jakie będą panowały w przyszłości, jednak po pierwsze powinna istnieć pewność, że do określonych zmian dojdzie, po drugie okres w którym powinno dojść do tych zmian nie powinien przekraczać kilku lat. Im dłuższy bowiem będzie ten okres, tym trudniej jest przewidzieć, a w rezultacie i ocenić jak będzie kształtować się sytuacja na rynku.

W przypadku krajowego rynku wytwarzania i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej uczestnicy koncentracji osiągną udział na poziomie ok. *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 53]* % (w tym PGE *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 54]* %; Energa *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 55]* %). Udział ten nieznacznie przekracza zatem próg z którym ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów wiąże posiadanie pozycji dominującej tj. 40 %. Najwięksi konkurenci uczestników koncentracji tj. Tauron, EDF Polska oraz Enea dysponować będą natomiast udziałami na poziomie odpowiednio *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 56]* %. Bez wątpienia pozycja PGE na rynku wytwarzania i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej jeszcze przed dokonaniem koncentracji była silna, a jego przewaga nad pozostałymi uczestnikami tego rynku znaczna. W ocenie organu antymonopolowego w przypadku tego rynku nie dojdzie jednak do istotnego ograniczenia konkurencji w efekcie planowanej koncentracji. W istocie bowiem udział PGE na tym rynku wzrośnie nieznacznie tj. o niecałe *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 57]* %. Wzrost siły rynkowej do jakiego dojdzie w wyniku tej koncentracji na tym rynku nie może zatem zostać uznany za istotny. Silna pozycja uczestników koncentracji na tym rynku w rzeczywistości będzie rezultatem dotychczasowej pozycji PGE.

Dodatkowo należy zauważyć, iż większość energii elektrycznej w grupie Energa wytwarzana jest przez Elektrownię Ostrołęka, która jest jedynym przedsiębiorstwem w północno – wschodniej Polsce prowadzącym działalność w zakresie wytwarzania energii elektrycznej i świadczenia usług systemowych na rzecz operatora systemu przesyłowego – PSE Operator S.A. Utrzymanie przez operatora systemu przesyłowego normalnej pracy tej części Krajowego Systemu Elektroenergetycznego (zachowanie wymaganych poziomów napięć, sprzedaż energii elektrycznej na rynku bilansującym), wymusza regularne zakupu usług systemowych u tego przedsiębiorcy. W efekcie *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 58]* energii elektrycznej wytwarzanej przez Elektrownię Ostrołęka nie jest sprzedawana na rynku konkurencyjnym (ok. *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 59]* energii elektrycznej wytwarzanej przez Energa jest nabywana przez OSP).

Kolejnym rynkiem na który koncentracja wywiera wpływ w układzie horyzontalnym jest krajowy rynek obrotu hurtowego energią elektryczną. Łączny udział uczestników

koncentracji na tak określonym rynku wynosi około 27,4% (udział PGE wynosi około 24,5 %, natomiast udział Energa kształtuje się na poziomie około 2,9 %). Są to udziały liczone bez włączania sprzedaży realizowanej w ramach grup. W przypadku wzięcia pod uwagę sprzedaży wewnątrzgrupowej udziały uczestników kształtowałyby się na poziomie zbliżonym do udziałów w zakresie produkcji i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej. W związku z tym zdaniem organu antymonopolowego ocena skutków tej koncentracji z punktu widzenia powiązań horyzontalnych na krajowym rynku obrotu hurtowego energią elektryczną jest zbieżna z tymi wskazanymi przy ocenie skutków powiązań horyzontalnych na krajowym rynku wytwarzania i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej

Koncentracja wywiera również wpływ w układzie horyzontalnym na krajowy rynek sprzedaży detalicznej energii elektrycznej. Udział jakim w chwili obecnej dysponuje grupa PGE na tym rynku wynosi ok. *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 60]* % (w tym *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 61]* % w segmencie sprzedaży detalicznej do odbiorców spoza grupy G i *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 62]* % w segmencie sprzedaży detalicznej do odbiorców z grupy G). Udział Energa na tym rynku kształtuje się natomiast na poziomie *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 63]* % (w tym *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 64]* % w segmencie sprzedaży detalicznej do odbiorców spoza grupy G i *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 65]* % w segmencie sprzedaży detalicznej do odbiorców z grupy G). Po dokonaniu koncentracji udział PGE wzrośnie zatem do ok. *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 66]* % (w tym *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 67]* % w segmencie sprzedaży detalicznej do odbiorców spoza grupy G i *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 68]* % w segmencie sprzedaży detalicznej do odbiorców z grupy G). Udział ten przekracza zatem próg z którym ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów wiąże domniemanie posiadania pozycji dominującej. Podkreślić również należy, iż wzrost udziału o ponad *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 69]* % do jakiego dojdzie na tym rynku trudno jest uznać za mało istotny. W praktyce w wyniku tej koncentracji zniknie z rynku jeden z największych konkurentów PGE na rynku sprzedaży detalicznej energią elektryczną, obok Tauronu, którego udział kształtował się na poziomie *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do*

niniejszej decyzji w pkt 70] % oraz Enei, której udział kształtował się na poziomie [tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 71] %. Przejęcie przez PGE kontroli nad Energa negatywnie wpłynie na strukturę tego rynku i w istotnym stopniu ograniczy odbiorcom energii elektrycznej możliwość wyboru dostawcy energii elektrycznej. W efekcie skutek tej koncentracji może być niekorzystny dla kształtowania się wskaźnika zmiany sprzedawcy, bowiem ograniczona zostanie propozycja ofertowa. Potwierdzeniem powyższego może być dokonana przez URE analiza migracji w zakresie zmiany sprzedawcy pomiędzy tymi spółkami¹⁷. Nastąpi zatem istotne ograniczenie oferty w zakresie sprzedaży detalicznej. Należy podkreślić, iż takie stwierdzenie potwierdzają również wyniki przeprowadzonej przez organ antymonopolowy ankiety. Biorąc pod uwagę powyższe należy stwierdzić, że przejęcie przez PGE kontroli nad Energa doprowadzi do istotnego ograniczenia konkurencji na krajowym rynku sprzedaży detalicznej energii elektrycznej.

Koncentracja wywiera również wpływ w układzie horyzontalnym na rynek obrotu tzw. zielonymi certyfikatami. Łączny udział uczestników koncentracji na rynku obrotu tzw. zielonymi certyfikatami wyniósł w 2008 r. [tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 72] % (w tym PGE [tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 73] %; Energa [tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 74] %) natomiast w 2009 r. [tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 75] % (w tym PGE [tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 76] %, natomiast Energa [tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 77] %). Największymi konkurentami uczestników koncentracji na tym rynku są Grupa EdF z udziałem na poziomie [tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 78] %, Grupa GdF Suez z udziałem na poziomie [tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 79] % oraz Tauron z udziałem na poziomie [tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 80] %. Udział uczestników koncentracji na tym rynku nie przekracza zatem 40 %

¹⁷ Analiza ta zawarta jest w piśmie URE z dnia 30 listopada 2010 r. i wynika z niej, iż w 2009 roku migracja odbiorców między PGE a Energa przedstawiała się następująco: odbiorcy PGE, którzy wybrali ofertę ENERGI – 251 zmian sprzedawcy, natomiast odwrotna migracja z ENERGI do PGE 176 zmian sprzedawcy. W okresie do końca sierpnia 2010 roku migracja odbiorców PGE, którzy wybrali ofertę ENERGI – 1734 zmian, natomiast odwrotna migracja z Energii do PGE 820 zmian sprzedawcy. Jednocześnie w 2009 r. migracja odbiorców wewnątrz grupy PGE wyniosła zaledwie 15 zmian.

progu z którym ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów wiąże domniemanie posiadania pozycji dominującej. W ocenie organu antymonopolowego to, że koncentracja nie doprowadzi do istotnego ograniczenia konkurencji na tym rynku, wynika przede wszystkim z jego specyfiki. Rynek ten jest w istocie wynikiem istnienia szczególnych regulacji (przyznania specjalnych praw producentom energii ze źródeł odnawialnych oraz nałożenia obowiązku umorzenia odpowiedniej ilości certyfikatów na przedsiębiorców sprzedających energię elektryczną odbiorcom końcowym). Niska podaż, zaspokajająca w ok. 60 % popyt na tzw. zielone certyfikaty, sprawia, że ich ceny są niewiele niższe niż wysokość opłaty zastępczej. Dodatkowo należy zauważyć, iż zarówno w przypadku PGE jak i Energa już w chwili obecnej *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 81]*. Oznacza to, że nawet przed dokonaniem niniejszej koncentracji, *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 82]* tzw. zielonych certyfikatów przyznawanych grupie PGE i Energa mogłaby być umarzana odpowiednio w ramach grupy PGE jak i Energa. Biorąc pod uwagę powyższe argumenty, należy stwierdzić, iż realizacja przedmiotowej koncentracji nie powinna zatem wpłynąć na istotne ograniczenie konkurencji na tym rynku.

Koncentracja wywiera również wpływ w układzie horyzontalnym na krajowy rynek usług systemowych świadczonych na rzecz OSP. Łączny udział uczestników koncentracji w krajowym rynku usług systemowych wyniósł w 2009 r. *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 83]* % (w tym PGE *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 84]* %; Energa *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 85]* %) dla całego rynku usług systemowych i ok. *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 86]* % (w tym PGE *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 87]* %; Energa *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 88]* %) dla rynku usług systemowych obejmującego wyłącznie usługi o charakterze rynkowym. Największymi konkurentami uczestników koncentracji na tym rynku są TAURON Polska Energia S.A z udziałem kształtującym się na poziomie ok. *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 89]* % oraz Enea z udziałem na poziomie *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 90]* %. Jakkolwiek łączny udział uczestników koncentracji na tym rynku przekracza próg z którym ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów wiąże

posiadanie pozycji dominującej to w ocenie organu antymonopolowego nie dojdzie na nim do istotnego ograniczenia konkurencji. Wynika to, że wskazanej już przy opisie powiązań horyzontalnych na krajowym rynku wytwarzania i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej, specyfiki należącej do Energa Elektrowni Ostrołęka, która jest jedynym przedsiębiorcą w północno – wschodniej Polsce prowadzącym działalność w zakresie wytwarzania energii elektrycznej i świadczenia usług systemowych na rzecz operatora systemu przesyłowego – PSE Operator S.A. Utrzymanie przez operatora systemu przesyłowego normalnej pracy tej części KSE (zachowanie wymaganych poziomów napięć, sprzedaż energii elektrycznej na rynku bilansującym), wymusza już w tej chwili regularne zakupu usług systemowych u tego przedsiębiorcy. W efekcie *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 91]* energii elektrycznej wytwarzanej przez Elektrownię Ostrołęka jest sprzedawana na rzecz OSP. Przedmiotowa koncentracja nie wpłynie na zmianę tej sytuacji. Podkreślić również należy, iż taką ocenę wpływu na ten rynek podziela także PSE Operator, który przyznał, że przejęcie przez PGE kontroli nad Energa nie będzie miało wpływu na wykonywanie przez niego ustawowych zobowiązań. Biorąc pod uwagę powyższe, należy stwierdzić, że przejęcie przez PGE kontroli nad Energa nie doprowadzi do istotnego ograniczenia konkurencji na krajowym rynku usług systemowych świadczonych na rzecz OSP.

Przedmiotowa koncentracja wywiera wpływ w układzie wertykalnym na krajowy rynek wytwarzania i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej, krajowy rynek obrotu hurtowego energią elektryczną, krajowy rynek sprzedaży detalicznej energii elektrycznej, krajowy rynek sprzedaży certyfikatów zielonych oraz krajowy rynek sprzedaży certyfikatów żółtych. Na rynkach tych istnieją bowiem lub mogą potencjalnie istnieć powiązania typu dostawca – odbiorca pomiędzy uczestnikami koncentracji.

Oceniając wpływ koncentracji na ww. rynki należy zauważyć, iż ma ona charakter tzw. konsolidacji pionowej. W dotychczasowych decyzjach¹⁸ organ antymonopolowy przyjmował, iż powiązania pionowe pomiędzy wytwórcami energii elektrycznej, przedsiębiorcami prowadzącymi działalność w zakresie obrotu hurtowego, a spółkami dystrybucyjnymi niosą zagrożenia w szczególności w stosunku do producentów energii elektrycznej nie objętych konsolidacją pionową (wytwórcy ci mogą mieć problemy ze sprzedażą energii elektrycznej), spółek dystrybucyjnych nieobjętych konsolidacją pionową (dystrybutorzy ci mogą mieć

¹⁸ Zobacz decyzja Prezesa Urzędu z dnia 22 grudnia 2006 r. Nr 163/2006.

problemy z zakupem energii elektrycznej lub zakupem na niedyskryminujących zasadach) oraz przedsiębiorców działających na rynku obrotu (skonsolidowane grupy będą starały się wyeliminować tych pośredników w handlu energią). Konsolidacje takie redukują konieczność handlu na rynku hurtowym i prowadzą w efekcie do małej płynności na tym rynku. Zapewnienie płynności na rynku, gwarantującej odpowiednią ilość energii elektrycznej w obrocie, jest natomiast warunkiem koniecznym do zaistnienia konkurencji na tym rynku. Jest to szczególnie istotne w kontekście problemów z podażą energii elektrycznej.

W chwili obecnej znaczna część energii elektrycznej wytwarzanej przez PGE musi być sprzedawana poza jej grupę kapitałową. Udział PGE w wytwarzaniu energii elektrycznej jest bowiem większy niż udział w sprzedaży energii elektrycznej na rzecz odbiorców przyłączonych do sieci dystrybucyjnej tej grupy (udział ten wynosi odpowiednio ok. *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 92]* % i ok. *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 93]* %). Sprzyja to więc większej płynności rynku energii elektrycznej i wywiera presję konkurencyjną na innych wytwórców i dostawców energii elektrycznej. Należy podkreślić, iż tworząc *Program dla elektroenergetyki*, celowo stworzono nierównowagę pomiędzy wytwarzaniem, a dystrybucją w PGE. Dołączenie Energa do PGE S.A. spowoduje, iż praktycznie całość energii elektrycznej wytwarzanej przez powstały podmiot będzie mogła być sprzedawana do odbiorców przyłączonych do sieci dystrybucyjnej przedsiębiorców wchodzących w skład grupy PGE (wartości te wyniosą odpowiednio ok. *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 94]* i ok. *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 95]* %). W efekcie nastąpi wewnętrzne zbilansowanie się nowo powstałej grupy i zamknięcie się na zewnętrznych sprzedawców i odbiorców energii elektrycznej. Należy podkreślić, iż przekonanie, że jest takie zagrożenie podziela znaczna część podmiotów, do których organ antymonopolowy w trakcie postępowania wystosował ankiety.

Zdaniem organu antymonopolowego nie wydaje się, aby wprowadzenie obowiązku giełdowego mogło zniwelować te zagrożenie. Duży udział jakim dysponować będzie PGE po przejęciu kontroli nad Energa zarówno na rynku wytwarzania i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej (ponad 40 %) jak i na rynku sprzedaży detalicznej energii elektrycznej (ponad 40 %) powoduje bowiem, że PGE będzie w stanie w dużym stopniu niezależnie od

innych uczestników szeroko rozumianego krajowego rynku energii elektrycznej oddziaływać na kształtowanie się cen energii elektrycznej, w taki sposób aby było to korzystne z punktu widzenia interesów całej grupy PGE.

Biorąc pod uwagę powyższe, należy stwierdzić, że przejęcie przez PGE kontroli nad Energa doprowadzi do istotnego ograniczenia konkurencji w wyniku powiązań wertykalnych jakie istnieją pomiędzy uczestnikami koncentracji na krajowym rynku wytwarzania i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej, krajowym rynku obrotu hurtowego energią elektryczną oraz krajowym rynku sprzedaży detalicznej energii elektrycznej.

Podkreślić należy, iż powyższa ocena wpływu wertykalnego dotyczy wyłącznie tzw. powiązań pionowych jakie istnieją pomiędzy uczestnikami koncentracji na krajowym rynku wytwarzania i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej, krajowym rynku obrotu hurtowego energią elektryczną oraz krajowym rynku sprzedaży detalicznej energii elektrycznej. Natomiast powiązania występujące na krajowym rynku sprzedaży certyfikatów zielonych oraz krajowym rynku sprzedaży certyfikatów żółtych – z uwagi na specyfikę tych rynków, którą wskazano m.in. przy ocenie powiązań horyzontalnych na krajowym rynku tzw. certyfikatów zielonych - nie przyczynią się do istotnego ograniczenia konkurencji.

Przedmiotowa koncentracja wywiera również wpływ w układzie konglomeratowym na wskazane szczegółowo w pkt c) decyzji lokalne rynki wydobywania węgla brunatnego, lokalne rynki wytwarzania, dystrybucji i sprzedaży ciepła oraz lokalne rynki dystrybucji energii elektrycznej. W ocenie organu antymonopolowego w przypadku rynków wydobywania węgla brunatnego oraz rynków wytwarzania, dystrybucji i sprzedaży ciepła brak jest podstaw aby stwierdzić, iż silna pozycja uczestników koncentracji na tych rynkach może zostać wykorzystana w celu umocnienia pozycji na innych rynkach na, których działają uczestnicy koncentracji, a w szczególności na tych, na które koncentracja wywiera wpływ w układzie horyzontalnym i wertykalnym.

W przypadku jednak lokalnych rynków dystrybucji energii elektrycznej negatywnym efektem koncentracji może być jej wpływ na taryfikowanie dystrybutorów. Dystrybucja energii elektrycznej mając charakter monopolu naturalnego jest działalnością regulowaną przez Prezesa URE. Taryfy dla dystrybucji są zatwierdzane przez Prezesa URE, zatem stawki opłat sieciowych oraz warunki ich stosowania podlegają kontroli. W związku z tym przejęcie

ENERGA Operator S.A., wchodzącej w skład Energa, przez grupę PGE nie powinno mieć negatywnych skutków dla odbiorców energii elektrycznej. Z informacji otrzymanych od URE wynika jednak, iż z punktu widzenia prowadzonej regulacji w formule benchmarkingu zmniejszenie liczby podmiotów w analizie porównawczej (również zmiana struktury podmiotów) ma niekorzystny wpływ na możliwości i jakość tej analizy. Podkreślić należy, iż zachowanie odrębności grupy Energa wyklucza ten niekorzystny wpływ na regulację dystrybucji. *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 96].*

Biorąc pod uwagę powyższe należy stwierdzić, iż niniejsza koncentracja nie spełnia zatem przesłanek zawartych w art. 18 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*. Doprowadzi ona bowiem do istotnego ograniczenia konkurencji na krajowym rynku sprzedaży detalicznej energii elektrycznej na który koncentracja wywiera wpływ w układzie horyzontalnym. Ponadto do istotnego ograniczenia konkurencji dojdzie w wyniku powiązań wertykalnych jakie istnieją pomiędzy uczestnikami koncentracji na krajowym rynku wytwarzania i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej, krajowym rynku obrotu hurtowego energią elektryczną oraz krajowym rynku sprzedaży detalicznej energii elektrycznej. Dodatkowo wpływ jaki koncentracja wywiera na lokalne rynki dystrybucji energii elektrycznej w układzie konglomeratowym może negatywnie oddziaływać na taryfikowanie dystrybucji przez Prezesa URE.

Tym samym wydanie zgody na dokonanie koncentracji polegającej na przejęciu przez PGE kontroli nad Energa w oparciu o art. 18 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* nie jest możliwe.

W toku postępowania organ antymonopolowy przeanalizował również możliwość odstąpienia od zakazu niniejszej koncentracji na podstawie przesłanek, o których mowa w art. 20 ust. 2 ustawy antymonopolowej. W myśl tego przepisu Prezes Urzędu wydaje, w drodze decyzji, zgodę na dokonanie koncentracji, w wyniku której konkurencja na rynku zostanie istotnie ograniczona, w szczególności przez powstanie lub umocnienie pozycji dominującej na rynku, w przypadku, gdy odstąpienie od zakazu koncentracji jest uzasadnione, a w szczególności:

- 1) przyczyni się ona do rozwoju ekonomicznego lub postępu technicznego,
- 2) może ona wywrzeć pozytywny wpływ na gospodarkę narodową.

Przepis ten stanowi zatem wyjątek od zasady, zgodnie z którą Prezes Urzędu wydaje decyzję zakazującą dokonania koncentracji w razie, gdy uzna, że konkurencja na rynku właściwym zostanie istotnie ograniczona wskutek koncentracji. Warunkiem zastosowania tego wyjątku jest wystąpienie ww. okoliczności uzasadniających odstępnie od zakazu koncentracji. W art. 20 ust. 2 pkt 1 i 2 ustawy antymonopolowej wymieniono dwa przypadki uzasadniające wskazane odstępnie. Przypadki te mają charakter jedynie przykładowy. Oznacza to, że katalog przypadków, w których Prezes Urzędu może wydać zgodę na koncentrację w istotny sposób ograniczającą konkurencję, jest otwarty, konieczne jest jednak aby odstępnie od zakazu było uzasadnione.

W doktrynie wskazuje się, że art. 20 ust. 2 opiera się na podobnych założeniach, na których bazuje tzw. reguła rozsądku. Reguła ta zakłada, iż niektóre ograniczenia konkurencji powinny być uznane za dopuszczalne, jeżeli przynoszą one określone korzyści ogólnogospodarcze lub społeczne, a zarazem korzyści te przeważają nad negatywnymi skutkami ograniczenia. Ustawa antymonopolowa powinna bowiem zapobiegać jedynie nierozsądnym ograniczeniom konkurencji na rynku (także gdy ograniczenie to jest następstwem koncentracji). Ochrona samej konkurencji nie stanowi celu samego w sobie. Celem tym jest osiągnięcie pewnych korzyści leżących w ogólnym interesie społeczno-gospodarczym. Jeśli korzyści te mogą zostać osiągnięte dzięki ograniczeniu konkurencji (także wskutek koncentracji), działania prowadzące do takich ograniczeń ustawa nie uznaje za zakazane. Potwierdza to treść art. 1 tej ustawy, stosownie do którego regulacje tej ustawy stosuje się w interesie publicznym. Jeśli zatem interes ten będzie przemawiać za dopuszczeniem koncentracji, która nawet w istotny sposób ogranicza konkurencję na rynku, wówczas Prezes Urzędu powinien odstąpić od zakazu jej dokonania¹⁹.

Opierając się natomiast na stanowisku Komisji Europejskiej, należy przyjąć, iż koncentracja powinna być uznana za przyczyniającą się do rozwoju ekonomicznego lub postępu technicznego, kiedy wywołany przez nią wzrost efektywności rynku prawdopodobnie poprawi zdolność oraz motywację nowo powstałego przedsiębiorcy do działań prokonkurencyjnych, przeciwdziałających negatywnym wpływom na konkurencję, które mogłaby wywołać koncentracja²⁰. Korzyści wynikające z planowanej koncentracji powinny

¹⁹ porównaj K. Kohutek Komentarz do art. 19 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* LEX/el. 2005.

²⁰ za: K. Kohutek, M. Sieradzka, Komentarz do art.20 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (Dz.U.07.50.331), [w:] K. Kohutek, M. Sieradzka, op. Cit.

zatem w ocenie organu antymonopolowego co najmniej równoważyć ograniczenie konkurencji będące jej efektem.

W trakcie postępowania Zgłaszający wskazywał, iż koncentracja polegająca na przejęciu przez PGE kontroli nad Energa spowoduje następujące pozytywne skutki:

- przyczyni się do zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego Polski.

Według przedstawionych przez Zgłaszającego szacunków w ciągu najbliższych 20 lat wymaganych będzie co najmniej 50 mld euro inwestycji w branży elektroenergetycznej, nie licząc inwestycji sieciowych. Oznacza to, iż w samym podsektorze wytwarzania roczne inwestycje w ciągu najbliższych 20 lat powinny wynieść nie mniej niż 10 mld zł rocznie. Wyzwania inwestycyjne stojące przed sektorem elektroenergetycznym wynikają z jednej strony z konieczności odnowienia polskich aktywów wytwórczych oraz niskiego poziomu mocy zainstalowanych na mieszkańca jak również z potrzeby dostosowania struktury polskiego wytwarzania energii elektrycznej do wymogów polityki energetyczno-klimatycznej UE.

Zdaniem Zgłaszającego przejęcie przez PGE kontroli nad Energa wpłynie na zwiększenie średnio- i długoterminowej zdolności do finansowania i realizowania inwestycji elektroenergetycznych planowanych na rynku krajowym, a w konsekwencji na poziom bezpieczeństwa energetycznego Polski. Połączony podmiot będzie miał większy potencjał finansowania potrzebnych inwestycji. Nastąpi również redukcja kosztu kapitału, w tym kosztu finansowania zewnętrznego. Efekt skali zamówień spowodowany możliwością realizacji podobnych inwestycji spowoduje wzmocnienie pozycji negocjacyjnej wobec dostawców technologii oraz usług, co będzie skutkować obniżeniem jednostkowych nakładów inwestycyjnych.

Koncentracja PGE i Energa spowoduje zdaniem Wnioskodawcy także wzrost zdolności Państwa polskiego do efektywnego kreowania i egzekwowania polskiej polityki energetycznej, a co za tym idzie, przyczyni się do zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego zgodnie z przytoczoną definicją. Wynika to z faktu, iż krajowy podmiot z silnym udziałem skarbu państwa pozostanie znaczącym narzędziem kreowania polityki gospodarczej, której jednym z zasadniczych celów jest zwiększenie poziomu bezpieczeństwa energetycznego.

Zgłaszający wskazał również, iż w jego ocenie związek przyczynowo-skutkowy pomiędzy nabyciem Energa przez PGE i zwiększeniem bezpieczeństwa energetycznego Polski

został zidentyfikowany *explicite* przez Radę Ministrów, która w dniu 29 września 2010 roku wprowadziła zmiany do *Polityki Energetycznej Polski do 2030 roku*, wskazujące na koncentrację PGE i Energa jako jeden ze środków do realizacji strategicznych interesów Polski, w szczególności zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego.

- doprowadzi do wystąpienia bezpośrednich korzyści dla klientów

W ocenie Zgłaszającego, koncentracja doprowadzi do redukcji kosztów zakupu energii elektrycznej. Wygeneruje ona bowiem znacznej wartości synergie (m.in. dot. oszczędności kosztowych, wydatków inwestycyjnych i organizacyjne), skutkujące zmniejszeniem kosztów funkcjonowania PGE/Energa rzędu do kilku procent, co będzie miało w oczywisty sposób na możliwość kierowania korzystniejszych ofert dla klientów.

Ponadto koncentracja zwiększy w ocenie Wnioskodawcy możliwości inwestycyjne i umożliwi relatywne obniżenie długoterminowego kosztu wytwarzania energii elektrycznej głównie poprzez obniżenie kosztów uprawnień do emisji i kosztów kapitałowych. W perspektywie długoterminowej oznacza to pozytywny wpływ na koszty energii elektrycznej.

Ponadto efektem koncentracji będzie zdaniem Zgłaszającego wzrost jakości dostaw energii elektrycznej, rozumiany jako zapewnienie niezawodności dostaw, zachowania parametrów oraz poprawę standardów obsługi klientów. Synergie inwestycyjne powstałe w wyniku koncentracji w znaczny bowiem sposób zwiększają prawdopodobieństwo realizacji inwestycji, co zwiększa bezpieczeństwo energetyczne. Jest to szczególnie istotne w kontekście ograniczenia planów inwestycyjnych w naszym regionie przez największych graczy europejskich.

Koncentracja zdaniem Wnioskodawcy zapewni również dostęp do szerszej oferty produktowej w zakresie energii elektrycznej lub produktów powiązanych. W tym kontekście koncentracja wpłynie na wymianę doświadczeń i najlepszych praktyk jej uczestników zarówno w zakresie obrotu hurtowego jak i detalicznego, oraz pozwoli na rozwój rynku w tym zakresie.

- przyczyni się do rozwoju technicznego

Zdaniem Zgłaszającego nastąpi wzrost zdolności połączonych podmiotów do finansowania badań oraz wdrażanie nowoczesnych technologii. Zwiększony potencjał

inwestycyjny połączonych podmiotów przełoży się bezpośrednio na zdolność do finansowania badań i wdrażania nowoczesnych technologii oraz rozwój krajowej infrastruktury energetycznej (co również należy rozumieć w kategorii rozwoju technicznego).

- *przyczyni się do rozwoju ekonomicznego*

Zdaniem Zgłaszającego przejęcie przez PGE kontroli nad Energa oznacza więcej inwestycji w sektorze elektroenergetycznym w Polsce, co w konsekwencji przełoży się na większe wpływy dla polskich przedsiębiorstw budowlanych i okołobudowlanych z tytułu udziału w realizacji inwestycji, większe wpływy do budżetu państwa z tytułu podatków, zarówno w fazie realizacji inwestycji, jak i w kilkudziesięcioletnim okresie funkcjonowania nowobudowanych aktywów energetycznych, wzrost zatrudnienia w sektorze i w otoczeniu sektora oraz większe bezpieczeństwo i efektywność polskiego sektora energetycznego, będące niezbędnym impulsem dla rozwoju ogólnogospodarczego, szczególnie w sektorach energochłonnych. W połączeniu ze wzrostem siły finansowej, PGE po przejęciu kontroli nad Energa będzie zdolna do realizacji szerokich programów rozwojowych, wynikających z polityki energetycznej kraju, a tym samym do zapewnienia energii elektrycznej w ilościach i po cenach niezbędnych do utrzymania wysokiego tempa rozwoju gospodarczego.

Organ antymonopolowy nie podziela jednak stanowiska PGE. W ocenie organu antymonopolowego w przypadku przedmiotowej koncentracji nie zachodzą przesłanki zawarte w art. 20 ust. 2 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*. Brak jest bowiem argumentów uzasadniających, że odstąpienie od zakazu koncentracji jest uzasadnione, a w szczególności koncentracja przyczyni się do rozwoju ekonomicznego lub postępu technicznego, może ona wywrzeć pozytywny wpływ na gospodarkę narodową lub będzie miała inne pozytywne skutki, które równoważyłyby ograniczenie konkurencji do jakiego dojdzie w jej następstwie na wskazanych powyżej rynkach.

Uzasadniając powyższe wskazać należy przede wszystkim, iż konsolidacja sektora elektroenergetycznego będąca rezultatem *Programu dla elektroenergetyki* podniosła znacznie wartość rynkową aktywów konsolidowanych przedsiębiorców i zwiększyła możliwości zaciągania przez nie zobowiązań. Program ten zakładał stworzenie docelowo czterech grup energetycznych, co może świadczyć o tym, iż w celu zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego (w szczególności poprzez budowę nowych mocy wytwórczych) nie jest konieczna dalsza konsolidacja tego sektora. W chwili obecnej każda z tych grup

energetycznych w Polsce ma potencjał (kapitał) niezbędny do budowy nowych mocy wytwórczych (oczywiście proporcjonalny w stosunku do wielkości grupy), w tym w szczególności grupa PGE. Potwierdzają to plany inwestycyjne tej grupy przygotowywane w okresie, kiedy PGE nie planowała przejęcia kontroli nad Energa. Podkreślić również należy w tym miejscu, iż w trakcie postępowania antymonopolowego w sprawie koncentracji, która doprowadziła do powstania grupy PGE, ówczesny zgłaszający wskazywał, że wydanie przez organ antymonopolowy zgody na powstanie grupy PGE, już wówczas miało pozwolić tej grupie na realizację niezbędnych inwestycji, przyczyniających się do zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego.

Jak wskazano na wstępie, aby móc zastosować art. 20 ust. 2 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* korzyści wynikające z planowanej koncentracji powinny równoważyć ograniczenia konkurencji będące jej efektem. Niniejsza koncentracja doprowadzi do istotnych, negatywnych zmian w strukturze sektora elektroenergetycznego w Polsce. Podkreślić natomiast należy, iż odpowiednia struktura rynku jest podstawowym czynnikiem, aby mogła na nim zaistnieć konkurencja, przy czym zasada ta odnosi się nie tylko do sektora energetycznego, ale generalnie do wszystkich rynków. Zmiany w strukturze sektora elektroenergetycznego będące wynikiem tej koncentracji będą zatem decydować o możliwości powstania i rozwoju konkurencji w tym sektorze przez najbliższe lata.

Oceniając niniejszą koncentrację w kontekście przesłanek zawartych w art. 20 ust. 2 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, należy zdaniem organu antymonopolowego patrzeć przez pryzmat korzyści dla całej gospodarki i konsumentów. Energia elektryczna jest bowiem podstawowym nośnikiem energii i jej ceny wpływają na konkurencyjność całej gospodarki. Im bardziej skoncentrowany jest rynek tym bardziej prawdopodobne, że jego uczestnicy podniosą ceny. W ocenie organu antymonopolowego istnieje natomiast realne zagrożenie, że PGE będzie chciało wykorzystać uzyskaną w wyniku koncentracji pozycję rynkową, aby „odzyskać” wydatki na zakup Energii podnosząc ceny energii elektrycznej.

Ponadto zdaniem organu antymonopolowego ewentualne pozytywne skutki tej koncentracji ogranicza w istotnym stopniu już sam sposób przeprowadzenia koncentracji (zakup Energii przez PGE) oraz zachowanie przez Energa [*tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 97*] od grupy PGE. Wydatki na zakup Energii bez wątpienia osłabią bowiem zdolności inwestycyjne PGE. Koszt nabycia Energii przez PGE to [*tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 98*].

Wydatki te pozbawia więc PGE znacznych zasobów finansowych, które nie będą mogły zostać wykorzystane na inwestycje w szczególności w nowe moce wytwórcze. Zachowanie przez Energa *[tajemnica przedsiębiorstwa zawarta w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji w pkt 99]* od grupy PGE ogranicza natomiast w istotnym stopniu wykorzystanie możliwych synergii przez obie grupy.

Nawet jednak w przypadku obniżenia kosztów działalności obu podmiotów do jakich może dojść w wyniku niniejszej koncentracji (w wyniku np. określonych synergii czy uzyskania efektu skali), w ocenie organu antymonopolowego jest mało prawdopodobne, aby skutki tego w pozytywnym tego słowa znaczeniu odczuli inni uczestnicy szeroko rozumianego rynku energii elektrycznej. Po koncentracji PGE nie będzie miało bowiem w zasadzie żadnej motywacji, żeby dzielić się ewentualnymi korzyściami z tego tytułu z innymi uczestnikami rynku. W przedmiotowej sprawie w ocenie organu antymonopolowego beneficjentami większości korzyści, o których wspomniał Zgłaszający i jakie nastąpią w wyniku realizacji tej koncentracji będą zatem jej uczestnicy. Trudno jest zatem w takiej sytuacji mówić o tym, iż odstąpienie od zakazu koncentracji jest uzasadnione.

Ponadto w ocenie organu antymonopolowego przejęcie przez PGE kontroli nad Energa może również wpłynąć negatywnie na planowane przez Energa inwestycje. PGE kontrolując Energa będzie w ocenie organu antymonopolowego starało się prowadzić taką politykę, aby ewentualne inwestycje dokonywane przez Energa nie „konkurowały” z tymi prowadzonymi przez PGE. W zakresie planów inwestycyjnych PGE nie zadeklarowała, że skutkiem połączenia będą dodatkowe inwestycje w moce produkcyjne. Wskazywała raczej na możliwość ich łatwiejszego i tańszego przeprowadzenia. Oczekiwać by należało, że transakcja, która ma przyczynić się w znacznym stopniu do wzmocnienia bezpieczeństwa energetycznego, m.in. poprzez zwiększenie możliwości inwestycyjnych, pozwoli na zrealizowanie dotychczasowych planów inwestycyjnych grup PGE i Energa oraz przeprowadzenie dodatkowych inwestycji. Tymczasem Wnioskodawca zapytany o możliwość wystąpienia ewentualnych zagrożeń dla realizacji planowanych uprzednio przez obie grupy inwestycji poddał w wątpliwość dotychczasowe plany inwestycyjne grupy Energa stwierdzając m.in., iż „w chwili obecnej, zdolność ENERGA do pozyskania finansowania jest zdecydowanie niższa od wydatków zakładanych w przedstawionym programie inwestycyjnym” i dalej „Zadane pytanie należałoby, zatem odwrócić: które z wyżej wymienionych inwestycji będą mogły być

zrealizowane dzięki przejęciu pakietu kontrolnego ENERGA przez PGE”²¹. Przeprowadzenie dotychczas planowanych inwestycji nie jest zatem dla PGE, jak mogłoby się wydawać, oczywistością, ale grupa warunkuje ich podjęcie odpowiednią ich „atrakcyjnością”, czego oceny ma zamiar dokonać po przejęciu.

W ocenie organu antymonopolowego większość koncentracji przynosi określone korzyści ich uczestnikom (będące wynikiem np. określonych synergii, uzyskaniem efektu skali). W związku z tym przychylając się do argumentacji przedstawionej przez Wnioskodawcę, należałoby uznać, iż w zasadzie w każdej sprawie w której dochodzi do istotnego ograniczenia konkurencji, należałoby skorzystać z art. 20 ust. 2 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*. Przyjęcie argumentacji podnoszonej przez Zgłaszającego oznaczałoby także *de facto* przyzwoleń PGE na konsolidację całej branży energetycznej. Większe bowiem wtedy byłyby możliwe do uzyskania synergii i efekt skali niż w przypadku niniejszej koncentracji. Takie twierdzenie z pewnością nie zasługuje jednak na uwzględnienie. Jak wskazano powyżej, ewentualne pozytywne skutki tej koncentracji, nie będą równoważyć jej negatywnych skutków wynikających z ograniczenia konkurencji do jakiego dojdzie w jej następstwie na określonych rynkach właściwych. Dodatkowo należy podkreślić, iż zdaniem organu antymonopolowego brak jest przekonujących argumentów, iż korzyści o których wspominał Zgłaszający, a które sprowadzają się przede wszystkim do inwestycji w sektorze elektroenergetycznym lub są ich następstwem mogą zostać osiągnięte wyłącznie w wyniku realizacji przedmiotowej koncentracji. Cele te można bowiem osiągnąć poprzez np. wspólne inwestycje. Przykładem podejmowania wspólnych inwestycji w energetyce są np. ostatnie decyzje Prezesa Urzędu wyrażające zgodę na dokonanie koncentracji polegających na utworzeniu przez PGNiG S.A. oraz Tauron Polska Energia S.A. wspólnego przedsiębiorcy²², utworzeniu przez Południowy Koncern Energetyczny S.A. oraz ZAK S.A. wspólnego przedsiębiorcy²³, a także utworzeniu przez Energa Invest S.A. oraz Electricity Supply Board International Investments B.V wspólnego przedsiębiorcy²⁴.

Oceniając przedmiotową koncentrację w kontekście możliwości zastosowania art. 20 ust. 2 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, organ antymonopolowy przeanalizował także czy występują przesłanki uzasadniające zastosowanie tzw. doktryny „upadającej firmy”

²¹ Pismo PGE z dnia 22 listopada 2010 roku, str. 40-41.

²² Decyzja Prezesa Urzędu z dnia 11 października 2010 r. Nr DKK-104/2010.

²³ Decyzja Prezesa Urzędu z dnia 24 listopada 2010 r. Nr DKK-122/2010.

²⁴ Decyzja Prezesa Urzędu z dnia 1 grudnia 2010 r. Nr DKK-135/2010.

(ang. *failing firm doctrine*²⁵), która wyjątkowo dopuszcza dokonanie koncentracji w sytuacji, w której w normalnym toku postępowania zakazanoby jej dokonania, gdyby nie owe przesłanki. Komisja Europejska określiła trzy szczególne, łączne przesłanki stosowania doktryny upadającej firmy²⁶, tj.:

- po pierwsze, firma, która podobno ma upaść, zostałaby w najbliższej przyszłości wyparta z rynku ze względu na trudności finansowe, jeśli nie zostałaby przejęta przez inne przedsiębiorstwo,
- po drugie, nie istnieje żadna inna mniej antykonkurencyjna alternatywa zakupu niż dana koncentracja,
- po trzecie, gdyby nie doszło do koncentracji, aktywa upadającej firmy nieuchronnie opuściłyby rynek²⁷.

Należy jednak zauważyć, że pasywny uczestnik koncentracji tj. Energa na dzień wydania niniejszej decyzji nie jest zagrożony upadłością, a zatem nie sposób przyjąć, że w sytuacji braku dokonania koncentracji aktywa jej pasywnego uczestnika nieuchronnie opuściłyby rynek właściwy.

Reasumując w ocenie organu antymonopolowego niniejsza koncentracja nie spełnia przesłanek wskazanych w art. 20 ust. 2 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*. Ewentualne korzyści jakie mogą być wynikiem tej koncentracji nie równoważą bowiem negatywnego wpływu na konkurencję. Tym samym wydanie zgody na jej dokonanie na podstawie tego przepisu nie jest możliwe.

Organ antymonopolowy dokonał również oceny przedmiotowej koncentracji w świetle art. 19 ust. 1 ustawy antymonopolowej. Stosownie do treści tego przepisu Prezes Urzędu, w drodze decyzji, wydaje zgodę na dokonanie koncentracji, gdy - po spełnieniu przez przedsiębiorców zamierzających dokonać koncentracji określonych warunków - konkurencja na rynku nie zostanie istotnie ograniczona, w szczególności przez powstanie lub umocnienie

²⁵ Koncepcja upadającej firmy została wypracowana w amerykańskim prawie antytrustowym. Mimo że nie wynika ona z treści rozporządzenia nr 139/2004/WE, to jednak zaakceptowana została także przez ETS oraz Komisję Europejską i stąd uzasadnione jest odwoływanie się do niej przy ocenie koncentracji. Szerzej K. Kohutek, M. Sieradzka, Komentarz do art.18 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U.07.50.331), [w:] K. Kohutek, M. Sieradzka, op. cit.

²⁶ Podstawowy warunek stosowania *failing firm defence*, jak i ww. przesłanki szczególne opierają się na stanowisku ETS wyrażonym w wyroku w sprawie Kali i Salz; zob. sprawy połączone C-68/94 oraz C-30/95, Kali i Salz przeciwko Komisji (za: K. Kohutek, M. Sieradzka, op.cit.), zobacz też: *Wytyczne w sprawie oceny horyzontalnego połączenia przedsiębiorstw na mocy rozporządzenia Rady w sprawie kontroli koncentracji przedsiębiorstw* (2004/C 31/03), Dz.U.U.E.C.04.31.5.

²⁷ za: K. Kohutek, M. Sieradzka, Komentarz do art.18 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U.07.50.331), [w:] K. Kohutek, M. Sieradzka, op. cit.

pozycji dominującej na rynku. Warunkami tymi, zgodnie z art. 19 ust. 2 ustawy antymonopolowej, w szczególności są:

- zbycie całości lub części majątku jednego lub kilku przedsiębiorców,
- wyzbycie się kontroli nad określonym przedsiębiorcą lub przedsiębiorcami, w szczególności przez zbycie określonego pakietu akcji lub udziałów, lub odwołania z funkcji członka organu zarządzającego lub nadzorczego jednego lub kilku przedsiębiorców,
- udzielenie licencji praw wyłącznych konkurentowi.

Wskazane wyżej czynności służą przede wszystkim zredukowaniu siły rynkowej przedsiębiorców objętych koncentracją i przez to utrzymaniu (względnie przywróceniu) efektywnej konkurencji, która byłaby zakłócona w wyniku koncentracji (dokonanej bez wprowadzenia i wykonania warunków modyfikujących)²⁸.

W trakcie dokonywania oceny skutków przedmiotowej koncentracji, Prezes Urzędu nie znalazł jednak możliwości zastosowania jakichkolwiek warunków, które można byłoby uznać za odpowiednie, tzn. takie które, w sposób satysfakcjonujący eliminowałyby zakłócenia konkurencji zidentyfikowane na wskazanych powyżej rynkach na których doszłoby do ograniczenia konkurencji w wyniku realizacji niniejszej koncentracji.

W szczególności za warunek, który w wystarczający sposób niwelowałby ograniczenie konkurencji do jakiego dochodzi w wyniku tej koncentracji, nie może zostać uznany zdaniem organu antymonopolowego, ten nakazujący sprzedaż całej energii elektrycznej wytwarzanej przez PGE lub określoną jej część (np. równą ilości energii elektrycznej sprzedawanej przez Energa) przez giełdę, na które to rozwiązanie wskazywali niektórzy ankietowani przedsiębiorcy. Duży udział jakim dysponować będzie PGE po przejęciu kontroli nad Energa (zarówno na rynku wytwarzania i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej jak i na rynku sprzedaży detalicznej energii elektrycznej) powoduje bowiem, że PGE będzie w stanie sztucznie oddziaływać na kształtowanie się cen energii elektrycznej w taki sposób, aby było to korzystne z punktu widzenia interesów całej grupy.

Należy w tym miejscu również zauważyć, iż w ocenie organu antymonopolowego ewentualne warunki o charakterze behawioralnym jakie można byłoby nałożyć na PGE, nie

byłyby w stanie zniwelować pozycji rynkowej PGE uzyskanej na skutek tej koncentracji i nie zastąpiłyby one z pewnością właściwej struktury rynku. Pozycja ta dawać będzie bowiem możliwości jej nadużywania, w różny, czasami trudny do przewidzenia, sposób. Ewentualne natomiast warunki strukturalne, które miałyby zniwelować pozycję rynkową PGE uzyskaną na skutek tej koncentracji, musiałyby sprowadzać się w istocie do zablokowania koncentracji.

Należy również podkreślić, iż propozycji warunków nie przedstawił w toku postępowania w przedmiotowej sprawie także wnioskodawca.

Biorąc pod uwagę przedstawione powyżej argumenty, należy uznać, iż przedmiotowy zamiar koncentracji spełnia przesłanki określone w art. 20 ust. 1 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy *o ochronie konkurencji*, w związku z art. 479²⁸ § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. *Kodeks postępowania cywilnego* (Dz. U. Nr 43, poz. 296 ze zm.) od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia.

Otrzymują:

1) PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.

(decyzja wraz z załącznikiem nr 1)

2) a/a

(decyzja wraz z załącznikiem nr 1 i 2)

²⁸ Szerzej K. Kohutek, M. Sieradzka, Komentarz do art.19 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U.07.50.331), [w:] K. Kohutek, M. Sieradzka, Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz, LEX, 2008.